

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

БРОЙ 7 (452), година XXXIII

12 октомври 2015 година

ПОСРЕЩНАХМЕ 55-ИЯ ВИПУСК С ОБЩЕЖИТИЕ №1 В СТРАНАТА И ДРУГИ НОВИ ПРИДОБИВКИ

Нош на учениите 2015

- Университетът като убежище на мисълта
- Две „симетрични“ интервюта със световноизвестния диригент Йордан Камджалов
- Светлина в детските очи – физици говорят за светлината

Началото на учебната година беше съпътствано с откриването на новото студентско общежитие и нова спортна площадка. От ляво надясно: проф. Веселин Маргаритов, ректорът проф. Запрян Козлуджов и кметът на район „Северен“ г-н Ральо Ралев прерязват лентата на футболното игрище

Стр. 8 – 9

Бежанската криза в Европа Политико-философски поглед към европейския дебат

В Броя ще прочетете още:

- Балканското лятно училище по религии събра участници от 4 континента
- За новите и старите трудности в съвременния български език
- Законите на всекидневието
- Проектът „Живописна България“ – най-успешният литературен портрет на страната ни
- Любопитно от света на науката

Нека цялата нова академична година да премине под знака на нейния първи ден

Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“ посрещна своя 55-и випуск. Двете щастливи петици в цифрата на випуска сякаш бяха знак и за поредицата хубави неща, които се случиха само в един ден. Тържествено-откриване на новата учебна година бе събитие 3 в 1, защото традиционното посрещане на първокурсниците беше съчетано с откриването на новопостроеното общежитие и на нова спортна площадка. Допълнителен колорит внесе и състоялата се на същата дата традиционна Нощ на учените, която включваше много и различни събития с участието на студенти и преподаватели от Университета. Дано годината си личи от първия ѝ ден и всички висящи проблеми по отношение на материалната база да намерят своето най-благоприятно разрешение.

Учебната година беше открита тържествено на 25.09.2015 г. в спортната зала на пловдивската алма матер. След като прозвуча студентският химн „Gaudeamus

Ритуалът по предаване на символите на ПУ от абсолвентите на първокурсниците. Вдясно е академичното ръководство на Университета

igitur“, заместник-ректорът доц. Мария Стоянова представи официалните гости, които уважиха събитието – заместник-кмета на Община Пловдив Георги Титюков, кмета на район „Северен“ Ральо Ралев, отец Добромир – протосингел на Пловдивската епархия. С приветствие към първокурсниците се обърна ректорът на Пловдивския

университет проф. д-р Запрян Козлуджов. В своето академично слово той поздрави новоприетите над 3500 студенти и ги увери, че не са сбъркали в избора си, защото Пловдивският университет е второто по големина и значимост висше училище в България. Тук за тяхното духовно и професионално израстване ще се грижат над 600 препода-

ватели – професори, доценти, асистенти, доктори и доктори на науките. Той им пожела да използват пълноценно времето си в Пловдивския университет и един ден да се гордеят, че са негови възпитаници.

По традиция абсолвентите предадоха на първокурсниците символите на Университета – знамето, ключа и препис от „История славянобългарска“.

Бяха прочетени поздравителни адреси от министъра на образованието и науката проф. Тодор Танев, областния управител на Пловдив Розалин Петков, председателя на Националното представителство на студентските съвети Ангел Георгиев, а от името на Негово Високопреосвещенство Пловдивския митрополит Николай приветствие прочете отец Добромир.

Хубава и успешна нова учебна година на всички студенти, преподаватели и служители от Университета!

„Пловдивски университет“

Магистърска програма ще подготвя мениджъри в областта на културата

Една от най-новите магистърски програми в Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“ бе представена на пресконференция на 16.09.2015 г. от декана на Философско-историческия факултет доц. д-р Красимира Кръстанова. В зала „Компас“ присъстваха още заместник-областният управител Владимир Маринов, почетният консул на Германия д-р Мариана Чолакова, директорът на Общинския институт „Старинен Пловдив“ Амелия Гешева, директорът на Фондация „Пловдив 2019“ Валери Кьорлински и заместник-ректорът на ПУ „Паисий Хилендарски“ проф. д-р Невена Милева. Всички те изказаха своята готовност да работят съвместно за развитието и успешното реализиране на новата програма. Г-н Маринов определи Пловдивския университет като една от емблемите на Пловдив, върху която трябва да се акцентира и във връзка с избирането на града ни за културна столица.

„Културен мениджмънт“ е специалност, която бъдещите магистри ще изучават в рамките на 4 семестъра, редовна форма на обучение, обясни деканът на ФИФ. Изборът на Пловдив за европейска столица на култура-

та предопредели необходимостта и даде тласък за създаване на специалност в областта на културата и творческите индустрии. Магистърската програма е първата по рода си в България и е разработена в тясно сътрудничество между университетското преподаване и обучението с партньори от реалния културен и творчески сектор, уточни доц. Кръстанова. Програмата е създадена от експертен съвет, включващ изтъкнати професионалисти и експерти в областта на управлението на културата и културното предприемачество и е насочена към придобиване на практически умения в европейски контекст.

Развитието на магистърската програма ще се движи в краткосрочен и дългосрочен план. Краткосрочният план има за цел да се разкрие програмата и да започне подготовката на студенти, с което да се отговори на необходимостта от създаване на професионалисти за нуждите на региона и България в перспективата на „Пловдив – културна столица на Европа 2019“.

Дългосрочният план има за задача да постигне високо качество на обучение, в което да са залегнали добрите европейски практики и професионален опит. Това се отнася не само за качеството на образователния продукт, но и за неговото предлагане на чужд език/чужди езици, така че магистърската програма да бъде конкурентоспособна и да привлича чуждестранни студенти.

За обучение на студентите ще се канят изявени преподаватели и професионалисти със значим международен опит от културния сектор на Европа. В учебния план са предвидени майсторски класове, в които ще преподават чуждестранни университетски преподаватели и утвърдени професионалисти в областта на културния мениджмънт от Европа и света.

Характерна особеност на учебния план са практикумите и практическият стаж, насочен към придобиване на умения и прилагане на теоретичните знания в реална работна среда и различни равнища на управ-

ление и партньорства: от една страна – държавно, асоциативно, публично, частно, и от друга – местно, национално, регионално, международно. Част от лекциите ще бъдат изнасяни на английски език, затова се изисква от кандидатстващите за магистърската програма да го владеят. По програмата „Еразъм+“ и със съдействието на чужди културни институции в България се осигуряват стажове в чужбина, затова знанието на чужди езици (френски, немски и испански език) е предимство. При нужда Пловдивският университет предлага допълнително изучаване на езици чрез своя Езиков център.

Завършилите „Културен мениджмънт“ могат да се реализират успешно в културни институции в страната и чужбина, изпълнителната държавна и местна власт, държавни, регионални, общински и частни културни институти, в културния и туристическия сектор, в неправителствени организации и да бъдат подготвени да финансират чрез български и европейски фондове своите дейности.

„Пловдивски университет“

Пловдивският университет вече има най-модерното общежитие в страната

Мечтата на няколко поколения студенти и няколко ръководства на Пловдивския университет за собствени общежития най-накрая придоби физическо измерение. Общежития, и то какви – на нивото на тризвезден хотел. В първото от тях ще бъдат настанени 154 студенти от втори курс нагоре, включително и чужденци, като класирането им ще става по успех. На входа, под името на Университета, пише „Студентско общежитие №1“ – можем да го четем в буквалния и в преносния смисъл. Всяка от 77-те стаи е с площ от 26 кв. м, обзаведена е и има самостоятелен санитарен възел. Второто общежитие ще бъде готово в близко бъдеще. Общата им стойност е 2,9 млн. лв., от които 2 млн. лв. са осигурени по Програмата за развитие на регионите, а останалите са собствени средства на Университета. Идеята е да бъдат построени още два еднотипни блока, което ще осигури капацитет от 600 легла.

Веднага след откриването на учебната година студентите, преподавателите и гостите станаха свидетели на откриването на нова спортна площадка и на новопостроеното общежитие. Ректорът проф. Козлуджов заяви, че с тези придобивки вече ясно се очертават контурите на оформящия се университетски кампус. Дано всички институции и фактори – на национално и местно ниво, са достатъчно далновидни, за да оценят каква придобивка би бил този кампус в цялостен вид не само за нашето висше училище и за Пловдив, но и за България.

Ето още какво каза ректорът: „Ако искаме да задържим младите хора в България, трябва да се случват събития като днешното – да им създадем достатъчно добри условия, в които да учат, да живеят, да се реализират.“

Това е първото след 1989 г. изцяло новопостроено общежитие в страната, чийто строеж започна на гола поляна. Заслуга имат много хора и аз искам да им благодаря за проявената съпричастност, но откриването на общежитието има своята предистория – това е една стара идея, която дълги години чакаше реализация. През 2009 г. успяхме да се преборим за терена с помощта на студентите – специално искам да отбележа имена-

та на членовете на тогавашното ръководство на Студентския съвет – Анелия Дакова, Зорница Танева и Самуил Цветков, които днес са сред нас. Тук трябва да благодарим за неограничаваната подкрепа и на доц. Даниела Бобева – един страхотен човек и експерт. Изключително сме задължени и на строителния консорциум, който построи двете сгради на общежитията, за експедитивността и качеството на работата. Беше постигната невероятна цена – 970 лв. на кв. м при строителство до ключ. На такава себестойност обикновено се предават сгради в „груб“ строеж.

Надявам се, че ще успеем да намерим средства както за останалите общежития, така и за реализация на цялостната идея за изграждането на университетския кампус, който ще включва експериментални и кибернетични лаборатории, педагогически център за иновации и работа с деца със специални образователни потребности, център за обучение по езици, спортни игрища и др. Пловдивският университет има уникалния шанс да направи това, защото освен всички останали предпоставки, разполага и с необходимия терен – над 100 дка комасирана земя.“

Новооткритата спортна площадка, на стойност 240 хил. лв., е непосредствено до спортната зала и представлява минифутболно игрище с размери 20 x 40 м и с изкуствена трева. Заслугата за изграждането ѝ е на проф. д.п.н. Веселин Маргаритов – функционален декан по спорта и социална дейност. На новото футболно игрище първи игра с топката проф. Козлуджов, който изпълни дузпа срещу Лилчо Арсов – легендарен вратар на „Ботев“ – Пловдив, и настоящ възпитаник на ПУ. След това се състоя футболен турнир.

Изградена е и нова фитнес зала, на стойност 40 хил. лв.

Към новите придобивки по отношение на материалната база трябва да прибавим и изцяло реновираната сграда на Катедрата по руска филология, която се намира в южния двор на Ректората. В сградата освен кабинети на преподаватели има и четири семинарни зали, използвани още по време на кандидатстудентската кампания.

„Пловдивски университет“

НОЩ НА УЧЕНИТЕ 2015

Бис за маестро Камджалов и изчерпан тираж на книгата „Хора на науката“

Д-р Весела КАЗАШКА, Милена ИЛИЕВА

Световноизвестният диригент Йордан Камджалов беше изграден с бис като на концерт след срещата си със студенти, преподаватели и почитатели в препълнената 6. аудитория на Пловдивския университет. Разговорът с него, тип „открита катедра“, беше един от акцентите в десетото юбилейно издание на Нощта на учените в Пловдив. В рамките на Нощта беше изчерпан и тиражът на книгата „Хора на науката“. Университетът като убежище на мисълта, чиято премиера беше точно преди беседата с Камджалов.

„Въпроси – отговори – пълноценен диалог, който оставя следи, но не може да се опише. Само може да се почувства“ и „Срещата с Йордан Камджалов наистина беше изключителна: един Човек, целунат от Бога!“, коментираха хората след докосването си до младия диригент, изкушен едновременно от музиката, науката и философията. Камджалов сподели, че е престъпление, ако не търсим и не развиваме талантите си, а университетът е мястото, от което тръгват всички нови, прогресивни идеи, които движат човешкото развитие напред. „През 21. век ние работим не йерархично, а между отделните хора има създадени мостове и на тях се крепи всеки един успех. Поставянето на високи цели и постоянство са индикаторите за успех на всеки човек“.

Маестро то се представи лаконично „Аз съм търсач на симетрии. Не представлявам абсолютно нищо без моя оркестър, представям се като типичен пример за колективен успех. Учебниците по физика и химия са книгите, които нося винаги с мен. Трябва да си поставяме високи идеали и с постоянство да ги следваме“. Това са част от акцентите, които маестро Камджалов постави на срещата разговор.

След тази среща Йордан Камджалов отговори на въпросите, отправени към учените, интервюирани в книгата „Хора на науката“. Университетът като убежище на мисълта. И сам пожела на даде отговорите два пъти – веднъж, развивайки мисълта си, и втори път – кратко, с по една-две думи.

Началото на събитията в Нощта на учените беше поставено от ректора на Пловдив-

ския университет „Паисий Хилендарски“ проф. д-р Запрян Козлуджов, а доц. д-р Петя Бъркалова представи книгата.

Моменти от разговора с диригента Йордан Камджалов и връчването на наградите от фотоконкурса в 6. аудитория

Тя разкрива човешкото лице на учения, кои са учителите на интервюираните учени, за какво мечтаят, каква е частта на учения в тяхната личност. Интервютата бяха направени от журналистката Ваня Драганова, също възпитаничка на Пловдивския университет. Критикът Младен Влашки я определи като „готина и четивна, постигнала е целта – учените се показват като хора, но и с определено надреден светлосет“.

Юбилейното десето издание на Нощта на учените е посветено на Годината на светлината. В зала „Компас“ на Пловдивския университет доц. д-р Тодорка Димитрова раздвижи въображението на любопитната публика с две презентации: „Светлината – позната и непозната“ и „Защо и как виждаме“. Ученици, студенти и техните родители посетиха лекциите и отнесоха със себе си отпечатъка на отворения университет.

Координаторите организираха и изложба с любителски фотографии от Националния фотоконкурс „Когато има светлина“. Във фотоконкурса се

включиха хора от всички възрасти. 20-те фотографии, оформящи изложбата, бяха предварително избрани след гласуване в социалната мрежа Фейсбук. Постерите са изложени на открито в западния двор на Университета. Публиката видя светлината през погледа на фотографите, които са ученици, студенти, преподаватели, лекари, юристи, мениджъри, мъже и жени на различна възраст. Географията на посещенията във Фейсбук е от цял свят. Фотоконкурсът е достигнал до 17 000 потребители, които са гласували за своите фаворити. Страницата на фотоконкурса е посетена 169 000 пъти. Участниците във фотоконкурса ни убедили, че най-сложното удоволствие е мисленето, че умът и сърцето „гледат“ заедно!

Традиционна за Европейската нощ на учените е и книгата със стихове на български учени – поети. В рамките на тазгодишните събития беше представена книгата „Съпки 8“, а д-р Канелия Божинова рецитира свое стихотворение, посветено на любимия мъж. Проф. Балабанов, един истински човек

на светлината, едновременно физик и лирик, цитира само един стих от поетесата Елена Диварова, който разтълкува за широката публика с дълбоко съдържание на време, пространство, живот и неодоушен предмет:

„Калдъръм, кокиче. Февруари“.

Студенти и преподаватели от АМТИИ дефилираха от Стария град до Римския стадион и подариха на пловдивчани и фолклорния концерт „Нека искри светлина“ с шедъоврите на българския музикален и танцов фолклор. Академичният ансамбъл на АМТИИ с ръководител акад. Милчо Василев представи в нова светлина традиционния фолклор – в крак с времето и с младежта.

Финалът на Нощта беше озарен от демонстрационното шоу „Еволюция на светлинните технологии“. След фолклорния концерт на Римския стадион преподаватели и студенти от Физическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“ демонстрираха удивителните лица на светлината.

Университетът като убежище на мисълта

Младен ВЛАШКИ

Преди малко ви казах*, че в рубриката за избор на „Преге“ ще стане дума за университета, и то за една книга, която има подзаглавие „Университетът като убежище на мисълта“. За какво става дума?

Самата книга се нарича „Хора на науката“. Тя беше представена снощи и е издадена в Пловдивското университетско издателство „Паисий Хилендарски“. Вчерта се състоя „Нощта на учените“ и тази книга беше част от събитията, свързани с програмата, която се е „сетила“, че много често в обществото има абсолютно криво разбиране за това какви са учените: „Ами какви са учените – някакви там... стоят нещо из кабинети, лаборатории...“ Като че ли не учените са измислили, примерно, мобифоните; или не учените са измислили начините да се движим с кола; или не учените откриват медикаменти, с които да се лекуваме; или не учените откриват начините, по които човек може да развива своето въображение, да знае как да общува, да запази, ако щете, и

психическото си здраве.

Така че този скрит труд на учения човек – защото най-често той минава в лаборатории, в усамотение, в обособени екипи, не е шумен, не е видим. Разбира се, видимо е онова, което става в „Биг Бродър“, видимо е онова, което става насам-натам из електронните медии. Но уви, за жалост, у нас така са подменени нещата, че ние гледаме по телевизията онези, които консумират и се движат из долниците в полето на насладите, докато онези, които откриват, онези, които са свързани с духа, са по-скоро скучни. На много места

* Текстът, който ви предлагаме, е представянето на книгата „Хора на науката. Университетът като убежище на мисълта“ във воденото от Младен Влашки предаване за книги на Радио Пловдив „Преге“, излъчено на 26.09.2015 г.

по света това не е така. И ето тази книга ни показва колко нескучни, колко нормални хора са точно тези учени.

В книгата са събрани интервюта, но по следния начин: въпросите са едни и същи, а хората, които отговарят, са професори и доценти от различни сфери на науката – като започнем от хуманитарните, минем през ядрената физика, през социологията, през математиката, през музиката, химията – абсолютно различни области. И изведнъж в тези интервюта се вижда човешкото лице на учения. Ето това е, което като че ли никой не иска да види. Как те имат свои учители, как мислят, как възприемат света. И се вижда наистина, независимо, че работят в различни сфери, как всички тези хора си приличат по едно нещо – те се грижат за другите. Това им е състоянието. Те не мислят егостично, те не мислят сами за себе си, а всичко онова, което правят, е насочено към стремежа да имат наследници, също такива изследователи и преподаватели, и това, което вършат, да е от полза за всички. Да ги успокои, да ги разведри, да ги нахрани, да ги направи по-здрави. Ето затова хората, които се занимават с наука, заслужа-

ват да са видими.

Книгата „Хора на науката“ е прецизно направена, съставител и редактор на книгата е също учен – доц. Петя Бъркалова, а самите интервюта са направени от Ваня Драганова много умело и много фино, защото звучат истински. Въпросите са едни и същи, провокацията как ще ти отговорят хората, за да не звучи сухо, е извършена много добре.

Аз препоръчвам книгата особено на пловдивчани, за да се запознаят с част от хората, които в нашия град създават това движение напред, невидимото движение напред. Ето някои от имената: в ядрената физика – проф. Никола Балабанов, в хуманитаристиката – проф. Огнян Сапарев, проф. Иван Куцаров, проф. Запрян Козлуджов, в музиката – проф. Милчо Василев, във физиката – проф. Невена Милева, проф. Виктория Сарафян в медицината, проф. Асен Рахнев в математиката, и още много имена, нека не ги изреждам. Наистина, един истински поглед не само към мисълта, не само към нейното убежище, а към дълбокото човешко устремено нагоре съществуване на тези иначе невидими за медиите и за широката публика хора.

От стр. 4

Проф. Тинко Ефтимов, физикът Георги Иванов и студенти от факултета представиха пред любопитната публика от ученици и граждани еволюцията на светлината от сътворението на света през голямата тъмнина до съвременните светлинни технологии. Широката публика се срещна с университетската картина за света и разбра, че според съвременната физика светлината има корпускулярно-вълнов характер, едновременно се проявява като поток от частици (фотони), които могат например да избиват електрони (фотоелектричен ефект), а в друг случай се държи като вълна – наблюдават се явленията дифракция и интерференция и дисперсия. Разбрахме също по достъпен начин, че според квантовата механика фотоните нямат маса, което следва непосредствено от теорията на относителността. Демонстраторите успяха да

Нощ на учените 2015

задоволят любопитството на зрителите и надяваме се, да ги запалят по тази интересна наука – физиката.

Програмата на Медицинския университет – Пловдив, включваше срещи, разговори, дискусии, представяне на книги, дебати, изпълнения на фолклорния състав. Чуждестранните студенти се включиха с изпълнения на госпъл хора и индивидуални музикални изпълнители.

Старт на нощта даде срещата на поколенията под надслов „Мисия преподавател в МУ – Пловдив“. На нея беше представен сборникът със спомени на преподаватели от университета – едно изключително интересно издание с неочаквано богатство на факти и събития, дело на поколения преподаватели. Сборникът „Посветени на хуманността“ е издаден и в чест

на 70-годишнината на висшето училище.

Централно събитие на Нощта на учените беше дебатът „Книжката или мишката – традиционен или виртуален университет“, който тази година противопостави отборите на д-р Петър Димов и д-р Мариян Тополов в спор за предимствата на онлайн обучението и при съвременната форма на обучение в университетите през 21. век.

Финалът на множеството събития в МУ беше благотворителният кулинарен базар в подкрепа на новосформирания академичен танцов фолклорен ансамбъл.

Университетът по хранителни технологии участва в Нощта с изложба на фирмите на свои бивши студенти. Фокусът тази година беше туристическият бранш с иновативни туристически продукти и услуги, пред-

лагани от 18 фирми, участнички в изложението. Докторанти от катедра „Хранене и туризъм“ се включиха в „Пътуваща академия“ с лекции в шест пловдивски училища.

Юбилейната Нощ на учените беше истински празник за гражданите на Пловдив, преподавателите и студентите на пловдивските университети.

Нощ на учените е „мрежово“ събитие, което се провежда по едно и също време в около 300 града в цяла Европа и по света по проекта „Европейска нощ на учените 2015“ – K-TRIO 2 (Researchers in Knowledge Triangle). В България в програмата се включиха градовете София, Пловдив, Варна, Бургас, Стара Загора и Русе. Надсловът за втора поредна година беше „Учените в триъгълника на знанието“. Проектът K-TRIO 2 се финансира от Европейската комисия по дейностите „Мария Склодовска-Кюри“ на програмата „Хоризонт 2020“.

Йордан Камджалов: Гледам на всеки и на всичко като на потенциални свои учители

– Каква е частта на музиканта, учения и философа във Вашата личност?

– Като интерес и стремеж – абсолютно симетрична. Равно-странният триъгълник на тези три основни стълба на човешкото познание е най-висшата проява на човека. Идеалът е да запазим равните съотношения между страните.

– Как бихте искали да Ви възприемат хората и всъщност интересувате ли се от мнението на другите?

– Искам да ме възприемат като това, което всъщност съм – един човек с огромен копнеж, жажда и стремеж да учи. А мнението на всеки един човек допълва общата картина и би могло да бъде голямо богатство, стига да знаеш как да го разбереш. Когато човек има посока, парадигма и идеал, не би трябвало да се отклонява от пътя си от нищо, но има мнения и хора, които могат да дообогатят този път. Да правят целта му още по-красива и дълбока. Нито един човек при никакви обстоятелства не може да бъде носител на цялата истина, дори само ако допусне тази идея, ще пропадне в бездната на непоправимите грешки. Много хора, общества и цивилизации са попадали в капана на тази грешка и съдбата им е известна. Разум носи само схващането, че всички сме едно цяло, така че мненията на другите трябва да ни обогатяват. Има и благословени, и деконструктивни влияния, изцяло от нас зависи как ще ги интерпретираме.

– Как решихте да поемете по пътя на музиката, философията и науката като цяло?

– Избирайки едно от тези неща, ти автоматично избираш и трите. Между тези области има безброй тунелни преходи и е изцяло въпрос на съзнание да битуваш едновременно и в трите. А относно дирижирането, което стана моя съдба, – това е нещо, което никога не съм решавал, понеже никога не съм подозирал, че бих могъл да се справя с него. Проф. Лилия Гюлева твърдо повярва в моите качества и ме изгради като хоров диригент, а проф. Васил Казанджиев – като оркестров.

Йордан Камджалов учи дирижиране в НМА „Проф. Панчо Владигеров“ – София, при проф. Васил Казанджиев и в Музикалната академия „Ханс Айслер“ – Берлин, както и в майсторските класове на диригенти от световна величина, като Пиер Булез, сър Саймън Ратъл, Зубин Мета, Сейджи Озава, Курт Мазур, Лорин Маазел, Давид Зинман, Даниел Баренбойм.

С впечатляващи изяви на три континента с десетки първокласни оркестри, Йордан Камджалов е сравняван в международната преса с легенди в дирижирането като Тосканини и Челибидаке, определян е като „един от най-ярките диригенти от своето поколение“, „магьосника на пулта“, „философ между диригентите“, „вулкан и аскет“.

Лауреат е на редица престижни конкурси за диригенти. През 2011 г. е избран за генерален музикален директор и главен диригент на забележителния културен център Хайделберг измежду над 150 кандидати и до момента е единственият чужденец, заемал този пост.

През 2014 г. НАСА и Международният център по астрономия дават неговото име на астероид, като заявяват, че „той свързва света на музиката с очарованието на Вселената“.

Авторитетното издателство „Kubon & Sagner“ отпечатва книгата „Звукови светове. Диригентът Йордан Камджалов“ на немски език с резюме на 7 езика, а тя представя търсенията му на единение между музика, философия и наука.

Дълбоко убеден в огромния потенциал на българската култура, основава на 30 г. фондация „Йордан Камджалов“, предназначена да подпомага развитието на млади български творци.

Блицинтервю с Йордан Камджалов

– Каква е частта на диригента, учения и философа във Вашата личност?

– Симетрична.

– Как бихте искали да Ви възприемат хората и всъщност интересувате ли се от мнението на другите?

– Бих искал да ме възприемат като това, което съм – като един човек, който учи. Интересувам се от всяко едно мнение, което би могло да ме развие, чака ме още дълъг път. Интересувам се от всичко, което носи гравитност.

– Как решихте да поемете по пътя на музиката, философията и науката като цяло?

– В момента, в който реших да се посветя на хората, реших да се посветя и на това.

– Кои са Вашите учители в изкуството?

– Уча се да мога да виждам всеки човек като учител.

– Добър избор ли е човек да се посвети на изкуството и науката?

– Възможно най-добрият.

– Мислите ли, че фразата „Сега не е време за изкуство и наука“ е клише?

– Не, това не е клише. Това е безумие.

– Кои са предизвикателствата пред Вашата сфера, погледната с хоризонта на 21. век?

– Да бъдем още по-истински, още по-подготвени и още по-самокритични.

– Склонен ли сте да окуражавате по-младите и по-начинаещите от Вас в музиката?

– Всичко, което би могло да събуди вътрешен подем у тях, бих го направил.

– Как си почивате и как се забавлявате?

– Работейки.

– Обичате ли да пътувате и имате ли свое място някъде по света?

– Обичам да правя всичко, което е свързано с принос към хората.

– Има ли нещо, за което досега не сте намерили време в живота си, а то Ви привлича?

– Почти всичко извън това, на което вече съм се посветил.

Тези хора ми дадоха смелост и дръзновение да поема по един път, за който не смеех дори да мечтая. Иначе с музика се занимавам от малък, майка ми е моята първа учителка. Но всъщност областта, в която се проявяваме, е нещо второстепенно, първостепенно е отдаването. Защото само ако се отдаде напълно на музиката, театъра, науката, спорта или на каквото и да е, човек може да достигне дълбините на своя потенциал. А това е фундаментално важната задача за всеки.

– Кои са Вашите учители в изкуството?

– Те са много и споменаването на имена е деликатно, понеже винаги биха могли да бъдат направени крайно съществени пропуски. Моя основна идея е да се уча от всеки човек. Дори при срещата си с хората по време на лекцията ми за откриването на Европейската нощ на учените в Пловдивския университет аз научих много. В такива случаи хората си мислят, че идват, за да научат нещо от мен, и това сигурно е така, но всъщност аз научавам много повече от тях. Поддържам тази своя вътрешна будност да гледам на всеки и на всичко като на потенциални свои учители. Човек може да научи много неща и от Луната, Слънцето, от всяко цвете... Въдхновението за една музикална интерпретация може да дойде и от изригването на един вулкан.

– Добър избор ли е човек да се посвети на изкуството и науката?

– Това е възможно най-смисленият житейски избор. Всъщност всичко зависи от мотивацията – от вътрешната потребност да се занимаваме с наука или с изкуство. Има и хора с друга мотивация – ако един човек иска да се занимава с градинарство и си върши работата виртуозно, значи за него това е добрият житейски избор. Тоест е по-добре да бъдеш градинар с любов, отколкото астроном без. А изкуството и науката спешно се нуждаят от още една голяма доза морал, защото, ако те не са обърнати в полза на

Природонаучните колекции в Биологическия факултет

Повечето метали, химикали и промишлени продукти, които днес са незаменими в съвременния живот, се добиват от минералите. Селското и горското стопанство зависят от почвата, която е богата на минерали. Кварцът генерира ултразвук, затова е особено важен за проводниците. Турмалинът се използва в уреди за измерване на налягането. Калцитът намира приложение в производството на дъвка, стъкло, гума и паста за зъби. Слюдата участва в производството на бои, тапети и лубриканти. Потенциалният брой приложения на минералите е почти неограничен. Но какво точно представляват те?

Минералите са природни субстанции, които се образуват в резултат на различни физикохимични процеси и явления. Най-явните примери за минерали са кристалите и скалите, които са изградени от специфични комбинации минерали. До момента са известни над 3000 вида минерали (всяка година се откриват около 30 нови), като почти всички имат кристална форма. Самото понятие „кристал“, което дава израз на правилната геометрична форма на минералите, често се употребява от неспециалисти като синоним на понятието „минерал“.

Минералите могат да бъдат невероятно красиви. Понякога е трудно да повярваш, че подобна прелест е създаде-

МИНЕРАЛОЖКА КОЛЕКЦИЯ

на от природата, без човешка намеса. Минералите се срещат във всякакви форми, размери и цветове – от прости кубове до многостенни фигури, с форма на роза или кръст, изваяни като растения и т.н. Тяхното изключително многообразие е очаровало хората от прастари времена.

С цел по-лесното изучаване, определяне и използване на минералите са предлагани различни подходи за тяхното класифициране. В България е възприета класификацията на акад. Иван Костов, създадена през 1993 г., която групира минералите в 13 класа. Тя е от типа геохимично-кристалохимична система и отразява едно-

временно произхода, структурата, състава и взаимоотношенията между минералите.

Минераложката колекция към катедра „Екология и опазване на околната среда“ е експонирана на първия етаж на Биологическия факултет в два витринни шкафа. Тя съдържа над 100 минерала, представени в най-типичните им и в някои по-редки форми. Образците са подредени по класове съобразно с класификацията на акад. Костов. Предполага се, че част от експонатите са предоставени на Пловдивския университет през 70-те години за нуждите на учебния процес, но за източниците им не е запазена информация. Колекцията е разширявана

и допълвана през годините от доц. Неофит Чолаков, д-р Димитър Милков и гл. ас. д-р Благовест Темелков. Наскоро към нея бяха добавени нови образци, предоставени от студентите от специалността „Екология и ООС“ Митко Стратиев – 3. курс, и Бояна Георгиева – 2. курс.

Ако започнете да колекционирате минерали, ще отворите прозорец към един свят на красота, история, проучвания и капиталовложения, очаровал ентузиастите от векове. Колекцията от минерали невинаги има голяма парична стойност, но може да представлява огромен научен интерес и нещо, с което да се гордеете. Много видове минерали струват съвсем малко, но само защото не можете да продадете някой екземпляр, не означава, че той не е ценен. Ако пък самите вие сте намерили минерала, той винаги ще ви напомня за моментите, които сте преживели през този ден. Мнозина ентузиастично започват проучванията си на брега на морето или близката река, където събират камъни с причудлива форма. Това скромно начало често събужда интерес към минералите и се превръща в основата на онова, което може да прерасне във вълнуваща и оригинална колекция.

Катедра „Екология и опазване на околната среда“

➔ От стр. 6

човечеството, ще се превърнат в неща, обречено на забвение.

– **Мислите ли, че фразата „Сега не е време за изкуство и наука“ е клише?**

– Науката и изкуството са левият и десният крак на човечеството. Ако се откажем от тях, ще се придвижваме с инвалидни колички. Често цитирам Гьоте, който казва, че където има наука и изкуство, там има и религия. Няма какво да се добави към това твърдение.

– **Кои са предизвикателствата пред Вашата сфера, погледната с хоризонта на 21. век?**

– Битуват твърдения, че кла-

Гледам на всеки и на всичко...

сическите идеали са на изчезване. И ако това е вярно, то, основното предизвикателство е да се помни и пази онзи идеал, който е водил човечеството винаги напред – високият идеал на духа.

– **Склонен ли сте да окуражавате по-младите и по-наращаващите от Вас в музиката?**

– Когато се срещам с хора, нямам за цел да ги окуражавам. Това, което искам, е да се видим очи в очи и да си поговорим за нещата, които ни интересуват. И ако вдъхновението за някого от нас дойде като следствие, би било прекрасно. Показвам на хората моята автентична нагласа, това, което живее у мен. Не

цитирам никого, защото ако просто преразказваме това, което живее у другите хора, без то да е станало наше лично преживяване, тогава ставаме един папагал. Тогава не бихме могли да имаме заразяващ импулс поради липсата на автентичност.

– **Как си почивате и как се забавлявате?**

– Работейки.

– **Обичате ли да пътувате и имате ли свое място някъде по света?**

– Обичам да правя всичко, което е свързано с работа и

развитие. Не обичам да пътувам заради самото пътуване, както и да правя каквото и да било, ако то не е свързано с принос и развитие.

– **Има ли нещо, за което досега не сте намерили време в живота си, а то Ви привлича?**

– Абсолютно всичко, което не успявам да направя сега. Да, искам да стана алпинист, архитект, гмуркач, астроном, математик, физик, геолог, пианист, цигулар, певец, композитор, бизнесмен, проповедник, спортист, танцьор, астронавт, биолог, градинар...

Двете „симетрични“ интервюта с Йордан Камджалов са направени от Ваня Драганова

Бежанската криза

Политико-философски поглед към европейския дебат

Доц. д-р Олга СИМОВА

От края на месец август бежанската криза в Европа е в центъра на общественото внимание във всички европейски страни. Тя е на челните страници във вестниците, първа в телевизионните емисии и предмет на множество извънредни предавания по целия континент от България през Германия до Ирландия. Струва си да се отбележи, че кризата с бежанците е една от малкото европейски теми (може би втората след финансовата криза в Гърция), които едновременно се обсъждат в частичните публичности на отделните страни и между тях, като по този начин формират една толкова липсваща и същевременно толкова желана общоевропейска публичност, в рамките на която би могла да се изгради една по-стабилна европейска идентичност.

Вълната от новини, коментари и анализи събуди страхове и надежди, отправи предизвикателство към емоциите и разума. Кризата с бежанците се коментира и оценява от различни гледни точки с различни подходи и акценти – морални, правни, геополитически, национално-политически, идеологически, партийно-политически, културни, икономически, демографски, психологически и т.н. Съвременните медии позволяват и поглед от гледна точка на всекидневните нагласи и преживявания на хората (на тези, които идват, и на тези, при които отиват). Толкова разнообразните гледни точки и подходи се смесват и излъчват с огромен интензитет, което прави проблема да изглежда необозрим. Без да целя увеличаване на хаоса, бих искала да предложа още една гледна точка, малко по-абстрактна и отдалечена от злобата на деня, защото въпреки всичките си недостатъци абстракциите имат свойството да подреждат мисленето за света.

Основният сблъсък между различните реакции по отношение на бежанците минава, огрубено казано, по линията приемане – отхвърляне в различна степен и с различна аргументация. Абстрахирайки се от нюансите в позициите и аргументите, бих казала, че привържениците на приемането на всички, които имат желание и основание да дойдат в Европа, се позовават на моралния дълг за хуманно отношение към страдащите, както и на множество харти, договори и закони в този смисъл. Някои от застъпниците на тази теза добавят и по-прагматични аргументи – нуждата от работна сила и младо население в застаряваща Европа и особено в Германия.

Позициите на противниците на масовото заселване в Европа на хора, непринадлежащи към европейския цивилизационен кръг, са по-разнообразни по мотивация – някои поставят акцент върху икономическите проблеми (големи разходи за настаняване, издръжка и интеграция на бежанците, проблеми на пазара на труда и т.н.), други – върху трудностите при интеграцията на големи маси мюсюлманско население в обществено-политическия живот на отделните страни. Трети обръщат внимание върху проблемите със сигурността и възможността за увеличаване на екстремистките реакции както сред бежанците, така и

сред местното население. (Според данни, излъчени от германската обществена телевизия ARD, от началото на годината в Германия са регистрирани над 60 палежа на домове за бежанци.) Изказват се опасения за стабилността на либералнодемократичната политическа система в Европа и възможността за възход на крайни партии, които отхвърлят изобщо идеята за европейска интеграция. Не са малко и аргументите, свързани с геополитически разсъждения, като тук фантазията в най-голяма степен се отприщва и развихря, конструирайки както повече или по-малко правдоподобни версии, така и всевъзможни конспиративни теории. Могат да се изброят още много и разнообразни тези и аргументи, използвани от противниците на приемането на бежански потоци в големи размери. За тях е писано и казано достатъчно през последните месеци. Целта ми е да погледна на противоположните тези и аргументи от гледна точка на принципите, които стоят зад тях или на които те се основават.

Моралната и правната аргументация за приема на бежанци обикновено почиват върху един признат комплекс от права на човека, които му дават основание да търси закрила от политическо преследване в чужбина, както и върху принципа на солидарността, който изисква подпомагане и закрила на страдащите. Отхвърлящата позиция обикновено се обръща към по-прагматични основания (полза/вреда) в политическо, културно, икономическо, демографско отношение, като поставя акцента върху вредите от присъствието на огромни маси бежанци в Европа.

Зад всички прагматични основания на отхвърлящата теза обаче също стоят принципи, които не отстъпват по значимост на хуманността, а именно принципите на стабилността и сигурността. В дебата за бежанците не става въпрос само за противопоставяне между чувства и разум, между егизъм и алтруизъм, между ценност и неценност. В изчистен вид противопоставянето е между два типа ценности – ценностите на хуманизма срещу ценностите стабилност и сигурност.

Дори и най-заклетите привърженици на приемането на бежанци „без горна граница“ признават, че това ще промени Европа, че тя няма да е вече същата, но се надяват, че европейските държави и общества имат ресурса да се справят с тази ситуация без големи щети от гледна точка на сигурността, разбираана в широк смисъл (включително социален и културен). Нещо повече, голяма част от тях желаят, основно по идеологически причини, тази промяна. Мултикултурализмът, постмодернизмът и много други „изми“ от десетилетия владеят съзнанието на масовия интелектуалец на Запад и чрез медиите постепенно са се просмукали в политическата

публичност на повечето западноевропейски страни. От тази гледна точка като ценност се припознава само хуманизмът, докато стабилността и сигурността се представят като егистични еснафски предразсъдъци. Съвсем не твърдя, че такива предразсъдъци няма в някои слоеве от населението на Европа. Твърдя, че стабилността и сигурността са ценност, еднакво значима с ценностите

на хуманизма, защото има един парадокс.

Ако засилим докрай един принцип и искаме неговото пълно осъществяване в живота за сметка на всички други принципи, то изпълнението на тази задача би разрушило условията за възможност на самия принцип. Например неограничаваната от нищо пълна свобода води до „борба на всеки срещу всички“ и липса на каквато и да било гаранция за свободата. Така пълната свобода се оказва своята противоположност – липса на свобода. По същия начин и преследването на хуманни цели – да дадем убежище на всички „унижени и оскърбени“ в този свят – заплашва да разруши условията за проява на този хуманизъм. Както казваше известният германски изследовател на Изтока П. Шол-Латур (цитирам по памет): „Няма да помогнем на Момбай, ако превърнем Берлин в Момбай“. Погледнато от другата страна, ако ни интересува само сигурността и нищо друго, бихме се превърнали в повече или по-малко доволни обитатели на „животинска ферма“, чийто живот и сигурност биха зависили изцяло от произвола на „фермера“.

в Европа

Политическата философия се занимава с идеите и принципите, които стоят зад политическите институции, проекти, програми и тези. В някои от своите най-мъдри варианти обаче тя е осъзнала противоречивостта на принципите и ценностите, на които се основава политиката, както и необходимостта от тяхното балансиране и взаимно ограничаване. Именно това ми се струва, че не разбират голяма част от участниците в дебатите около бежанската криза. Те се опитват да отиграват хуманността срещу сигурността и обратно, без да си дават сметка, че пълното реализиране на единия принцип би унищожило не само другия принцип, но и този, на който те особено държат. И тук идва най-сложният въпрос: къде е балансът между сигурността и хуманността по въпроса за бежанците, прииждащи в огромни количества. (В реалната политика размерът все пак има значение.) Къде е онази точка на взаимно ограничаване между двата принципа? Именно при такива въпроси политиката придобива характера на изкуство, защото трябва да открие точната мяра между противоположни ценности, не абстрактно и веднъж завинаги, а конкретно, в определено време и съобразно със ситуацията.

Каква е конкретната ситуация днес в Европа? Разбира се, не се наемам в момента да я разглеждам във всяка отделна европейска страна. Но дебатът ясно очерта едно осезаемо различие между източната част на континента (най-ярък пример е Унгария) и неговата западна част (олицетворявана в най-голяма степен от Германия) по отношение на бежанската криза. Разбира се, и в този случай прибягвам до абстрахиране от конкретните различия с цел да покажа типичното. Ако Западът поставя акцента върху хуманността в дебата за бежанската криза, то в страните от Източна Европа сякаш акцентът пада върху сигурността и това не е само позиция на политиците, но и на преобладаващото обществено мнение в съответните части на континента. Причината е разликата в обществената ситуация в двете части на Европа,

която с течение на годините намалява, но вероятно ще са нужни още десетилетия, докато изчезне напълно.

Без да претендирам за изчерпателност, ще се опитам да скицирам някои разлики, които се отразяват върху приемливия за източните и за западните общества баланс между хуманност и сигурност.

1. Последния четвърт век източноевропейските общества преживяха в ситуация на изключителна несигурност – политическа, икономическа, ценностна. Източноевропейците са уморени от несигурност и рискове и мечтаят за стабилност, в която да могат да подредят собствения си живот по предвидим начин. В същото време Западна Европа се е наслаждавала на висока стабилност и благоденствие повече от половин век. Това вероятно предизвиква отегчение и скука, желание за промяна, особено в средите на интелектуалците.

2. От друга страна, в много от източноевропейските страни (България е може би най-отчетливият пример) институциите, гарантиращи сигурността на гражданите – съдебна система, полиция, осигурителни системи, здравеопазване, образование – все още не функционират добре и не създават усещане, че могат да се справят дори с всекидневните проблеми на своите граждани в „нормална“ ситуация. Какво остава за проблемите, които би причинил един огромен бежански наплив.

3. Източноевропейците са по-малко склонни да се увличат от идеологии, обещаващи цялостна промяна на модерното общество и неговата либерална демокрация. Първо, защото до неотдавна са били плодове на една такава хуманистична по-

собствените ù претенции идеология, второ, защото все още не са се насладили докрай на онези плодове на модерното общество и политика, от които много западноевропейци, увличащи се по екзотиката, са отегчени.

4. В момента несигурността и чувствителността на източноевропейците към нея е повишена заради възобновените в агресивна форма претенции на Русия да си върне влиянието в този регион, на които Западът отговаря с известни колебания до този момент. Не трябва да се забравя и обстоятелството, че бежанският проблем съществува от няколко години, но досега засегнатите страни са оставяни да се справят сами с него в голяма степен, което също не допринася за взаимното доверие и усещането за сигурност.

Поради тези причини в Източна Европа приемливият баланс между сигурност и хуманност изглежда по друг начин в сравнение със Запада. Сигурността в този регион представлява по-голяма ценност, отколкото на Запад, точно защото е липсвала дълго време и продължава да липсва повече или по-малко в много отношения. Това не означава, както често се внушава, че тук няма състрадание, солидарност и хуманизъм и че източноевропейците са ръководени от гол егоизъм, че са неблагодарни за помощта, която са получили и продължават да получават. Става въпрос за нещо друго. Ако едни стабилни в продължение на десетилетия и просперирани общества могат да понесат една доза несигурност, то същата доза би разрушила други много по-

крежки общества. Това трябва да стане ясно на всички участници в дебата и особено на политиците, стремящи се да постигнат единна европейска позиция. Те не бива да изхождат само от светоусещането на собствените си общества, а трябва да имат сетива и за светоусещането на другите. Между другото това е и основен принцип на така течения на Запад мултикултурализъм. Неясно защо неговите най-големи защитници искат да го приложат към хората с извъневропейска култура, но не и към различните по светоусещане европейци. Моралистичният, назидателен тон няма да помогне в тази ситуация. Няма да помогне и дежурното оплакване и мърморене, че нечий интерес не били докрай зачетени.

Задачата е изключително сложна, защото трябва да се открие разумният баланс между ценности при решаване на бежанската криза не само в отделните общества, но и между различните общества, които съставляват Европа. За да се намери този баланс, вероятно Западът (и най-вече Германия) ще трябва да отстъпи малко от своя ентузиазъм и *Willkommenskultur*¹ по отношение на бежанците, докато източната част на континента ще трябва да се мобилизира малко повече, за да понесе още една доза несигурност. Като при това е важна големината на дозата във всичките ù измерения. Тя все пак трябва да е поносима. Задача на политиците е да формулират това в позиции и предложения и да ги отстояват с разумни аргументи в европейския диалог. Но както те, така и ние, гражданите, е добре да избягваме кресливо натрапването ни „очевидни“ обяснения на случващото се и съответните им „лесни“ решения. Чисто технологичните предложения и решения също не биха могли да свършат много работа, защото в основата на различието, както се опитам да покажа, лежат ценностни интерпретации. Дълбокият въпрос, който до момента сякаш отсъства от дебата, задъхващ се във вихъра на връхлитаните едно след друго събития и натиска за вземане на бързи решения, е въпросът за приемливия за цяла Европа баланс на ценностите.

¹ Нова дума в немския език, която не се превежда на други езици, подобно на думата *Gastarbeiter*. Означава култура на доброто посрещане и беше използвана за обозначаване на посрещането на бежанците на мюнхенската гара с аплаузи, цветя и подаръци от местни жители.

Православнохристиянските ценности в условията

Тодор БИКОВ

Религията е онази животворяща сила, която не само създава и съпътства познатата ни история на човечеството, но тя изгражда културите, цивилизациите, формира и съхранява идентичността на държавите, общества, народите и наднационалните обединения. Когато светът се лиши от религиозните ценности, той се разпада, общества и народите се размиват, рухvat културите и цивилизациите, човекът се губи в житейска безпътница.

Затова от нашите мнения, виждания и от консолидацията ни около осветяването и разрешаването на животрептящите проблеми в светлината на ортодоксалните християнски ценности и принципите на православната геополитика зависи настоящето и бъдещето на всеки един от нас, на семействата, общества, държавите и православната ни общност; зависи въобще съдбата ни като граждани и християни. Разбира се, когато визираме и обсъждаме подобна тематика, ние няма да сме сами, защото в нас и сред нас ще е нашият Господ и Спасител Иисус Христос, който потвърждава: „Където има двама или трима събрани в Мое име, Аз съм посред тях“ (Матей 18: 20).

Ще започна статията си с кратка историческа и юридическа ретроспекция, отнасяща се до християнството като религия. Ще схематизирам геополитическия развой и геополитическите сблъсъци, довели цивилизацията ни до съвременната секуларизация и либералния разпад на обществото, след което ще изтъкна несъмнената роля и най-важно значение на православните ценности за състоянието и развитието на християнската цивилизация, като подчертая също особената важност за православния свят на Русия – най-голямото ортодоксално геополитическо пространство.

Миланският едикт на римските тетрарси Константин и Лициний, който те издават през 313 г. след военната победа над езическия сторонник тетрарх Максенций, започва да чертае дългия път на християнството в европейската и световната история, в геополитиката. По същността и значението си този едикт е преломен момент, защото християнството, преследвано в продължение на векове, чрез него било легализирано, признато от държавата. И ето че няколко години по-късно,

когато тетрархията като политическо управление на Рим била премахната, Константин се обявил за император и преместил столицата в новопостроения град Константинопол, а християнството въздигнал в официална имперска религия, Църквата започнала да играе решаваща роля, освен в религиозния, и в социално-политическия живот на безбрежната Римска империя, разпростряла се на три континента – Европа, Азия и Африка. Последвал разцвет на християнството и то постепенно се превърнало в доминираща религия със световно значение и в несъмнен геополитически фактор.

След като през 395 г. император Теодосий I разделил империята на две – Западна римска империя с административен център Рим и Източна римска империя (Византия) с имперска столица Константинопол, римският епископ, папата, се възползвал от отдалечеността на столицата и постепенно се наложил като религиозен и политически протагонист на Запада – явление, което се определя като папоцезаризъм. В Източната римска империя императорът успешно се наложил над Църквата, което с основание говори за временна на цезаропапизъм. Но така или иначе цялата християнска империя до Великата схизма през 1054 г. в по-голяма или по-малка степен се е споявала от обща християнска вероизповед, близка ритуалност и ценностна система, след което започва постепенното верско и цивилизационно обособяване на западния римокатолицизъм и на източното православие.

Най-важна геополитическа специфика на православие е, че става дума за Източната Църква. В границите на християнския свят до откриването на Америка ясно личи демаркационната линия между православното и католическото пространство. Това деление

Тодор БИКОВ

не е историческа случайност. Православният свят духовно и качествено се родее с Изтока и е явление евразийско, докато католицизмът е чисто западно-европейски феномен. И първоначално едната християнска Църква се разцепва на две не заради незначителните ритуални и канонически различия, които са съществували и са се натрупвали от много време преди разделението. Изтокът е търпял дори западното отклонение от Никео-Цариградския символ на вярата – *филиоквето*. Решаващ се оказал геополитическият разрыв: римокатолиците отхвърлили учението за Империята, която е не само светски административен апарат, подчинен на църковните власти, както започнали да я представят папите, но и тайнствен организъм, който активно участва в драмата на борбата срещу идването на антихриста – катехона (вж. 2 Солун. 2: 7). Приматът на мистическата теология, духовната и езиковата свобода на местните църкви и учението за сакралната роля на империята и императорите, теорията за симфония между Църква и държава... това са някои от по-главните специфики на Православието, за разлика от католицизма, който фактически се отказал от тези аспекти на християнството. И съвсем закономерно геополитическият дуализъм в християнския ойкумен се обособил в два различни свята – православния и католическия, които тръгнали по свои собствени пътища на живот и развитие. Резултатът е формирането на различна конфесиалност, различни култури, различно поли-

тическо устройство и геополитическо противопоставяне.

До превземането на Константинопол от турците през 1453 г. Православната църква се е отъждествявала със съдбата на Византийската империя, а светът на католицизма обхващал Западна Европа. Рим и Константинопол представлявали две християнски „големи пространства“ със своите геополитически, политически, икономически и културни интереси и с ясно фиксирана и недвусмислена богословска и политическа специфика, отразяваща разликите между църквите. Западът се основавал преди всичко върху рационализма на Аристотел и юридикзма на римската политическа и религиозна традиция, докато Изтокът продължил линията на гръцкото мистическо богословие и философията на Платон.

Православието се оказало между два основни геополитически противника: нехристиянския свят и света на Запада, разглеждан не просто като земя на „латинската ерес“, но и като свят на отстъпничеството, като страна на хората, познали истината и спасението, ала отказали се от тях, предавайки ги. Византийските императори в определен момент са се сблъскали с двойна заплаха – „турския тюбан и латинската митра“. Като се отчита особеността на теологическото отношение към Запада и Рим, лесно може да се разберат онези православни, които са правили избор в полза на „турския тюбан“ в случаите, когато не са имали трети избор.

С падането на Константинопол под турска власт геополитическата картина рязко се променила. Въпреки че константинополският патриарх останал глава по чест на Вселенската православна църква, стройността и целостта на структурата била нарушена, тъй като изчезнал единият от крайъгълните камъни на православие – православната империя с нейния василевс. И само ясното разбиране на взаимовръзката между богословието и политиката в пълноценна православна доктрина е дало основание на Русия да тръгне по пътя, който тя следва от XV век насам и който е свързан с теорията ѝ „Москва – Трети Рим“.

на съвременната геополитическа реалност

След като османските турци унищожили „Втория Рим“, Русия остава единственото геополитическо „голямо пространство“, в което съществуват православна държава и православна църква. Русия се превърнала в естествен приемник на Византия, защото само в нея се съхранили трите основни параметъра, които правят православието онова, което го различава от латинския Запад и от политическото господство на нехристиянските режими. Следователно заедно с мистичния статут „като преграда за идването на антихриста“ Москва – Третият Рим, наследила в пълнота геополитическата проблематика на Константинопол – Втория Рим. Както Византия, така и Русия се сблъскала с две враждебни геополитически реалности – „латинската митра и турския тюрбан“. Отговорността обаче за православието и православната държавност вече паднала върху руските царе, руската църква и руския народ. Поради това на съвременна Русия, която продължава да е най-голямата православна държава в света, и на Московския патриархат, който е най-многобройната и най-силна Поместна православна църква, отново се възлагат функциите на основен континентален геополитически център като на Руската империя до 1917 г. и терминът „геополитика на православието“ пак е почти тъждествен с термина „геополитика на Русия“.

На 31 октомври 1517 г. професорът по философия и богословие д-р Мартин Лутер заковал върху вратата на Витенбергската дворцова катедрала своите 95 тезиса срещу папа-

та, Римокатолическата църква и индулгенциите и така поставил началото на Реформацията, на протестантизма, който оформя третото главно течение в християнската конфесиалност, но си остава неотменна част от евро-атлантическото геополитическо пространство на Запада и САЩ. Независимо обаче от вероизповедните и църковно-организационните различия между православие, католицизъм и протестантство, до законовото и фактическо отделяне на Църквата от държавата тези две институции в антагонизъм или симбиоза са налагали и развивали в християнския ойкумен единоверска държавност, която по време и място носела белезите на господстващата деноминация.

Пробив в тази многовековна структура, изградена върху принципа на държавната религия и най-тясното препокриване между религия и общество, прави т. нар. Велика френска революция чрез основополагащия акт на чл. X от Декларацията за правата на човека и на гражданина, приета от Учредителното събрание на 26 август 1789 г., който член гласи: „Никой не може да бъде безпокоен заради убежденията си, пък били те и религиозни“. От този акт се извличат базисни юридически и административни последици: установяване на светско гражданско състояние, въвеждане на т. нар. граждански брак и дори през 1795 г., радикално разделяне на държавата с църквите – конституционно, както и традиционно, което постави началото на секуларното общество.

Логично и целенасочено в последвалата либерална епоха

на европейската секуларизация се премина от религиозна държава към неутралитет на държавата, като поетапно се отмени религиозната „дискриминация“ и се осъществи раздържавяване на Църквата. Съвременната либерална държава институционализира политическия и религиозния плурализъм, което доведе до категоричното разделение между религия и общество. И днес всички християнски деноминации живеят в условията на пагубно разделение, което бавно, постепенно и много сигурно руши устоите на обществото, защото го отделя именно от цивилизационния му корен – християнската религия.

Всъщност Реформацията извърши мирогледна революция, в чиято основа залегна отказът от Свещеното Предание. Мартин Лутер издигна точно такава идея, а след него и всички протестанти. Под влияние на либералните идеи в съвременното протестантство нормите на християнското Предание се оказаха подчинени на основаващите се на либерализма права. Така и пруското лютеранство, и англо-швейцаро-холандският калвинизъм наложиха своя избор в полза на правата на човека, игнорирайки ясната норма на Преданието и апостолската вяра, защото и двете основни версии на протестантизма всъщност са либерализъм – победа на либералната идея в областта на богословието и религиозния живот. Ортодоксията има за своя неизменна норма Преданието, което съставлява Свещеното Писание и Свещеното Предание, взети заедно. Про-

тестантите не могат и не искат да разберат, че когато липсва норма, всичко е възможно, възможен е и всеки грях. А именно чрез Преданието Православната църква откликва творчески и в християнски дух на всички нетипични проблеми, които съвременността поставя пред човека и света.

От геополитическа гледна точка фаталната грешка на западното католико-протестантско християнство е детерминирана евро-атлантически. То съвсем естествено се отказва от нормативното значение на Преданието и постави за главен критерий на истината не вероучителните основи на Църквата, а личността на папата и на човека, който чете Библията. Срещу трагичната заблуда и практика на Запада, подчиняваща християнските догмати и ценности на либералните идеи и на лъжливо разбранияте права на падналия човек, православието християнство противопоставя изначалния си стремеж да запази цивилизацията си, градена върху вечните християнски ценности, имайки пред очи историческите грешки на самото християнство и поуки от тях. Главното му призвание обаче си остава да направи всичко по сили, сърце и ум, за да възроди още в началото на третото хилядолетие своите религиозни източници, духовния опит на живот и съществуване, като продължи навсякъде да устройва човешкото, общественото и държавното битие върху нравствените принципи, които ни заповяда самият Спасител, тъй като „Иисус Христос е същият вчера, и днес, и вовеки“ (Евр. 13: 8). Амин.

Любопитни факти от света на науката

Кой знаменит физик е получил Нобелова награда в областта на химията?

Ърнест Ръдърфорд се занимавал с изследвания основно в областта на физиката и веднъж заявил, че науките могат да се разделят на две групи – на физика и колекциониране на марки. Той обаче получил Нобелова награда по химия, което било изненадващо както за него самия, така и за други учени. По-

късно Ръдърфорд отбелязвал, че от всички превъплъщения, които е наблюдавал, най-неочаквано е неговото превъплъщение от физик в химик.

Кой и кога е нарекъл Айнщайн велик цигулар?

Айнщайн обичал да свири на цигулка и веднъж взел участие в благотворителен концерт в Германия. Възхитен местен журналист публикувал на следващия ден във вестника статия

за изпълнението на великия музикант, несравнимия виртуоз цигулар Алберт Айнщайн. Той запазил тази статия и с гордост я показвал на своите познати, казвайки, че всъщност е знаменит цигулар, а не учен.

Защо кръстили града Рио де Жанейро, макар той да не е разположен на река?

В испанския и португалския език река е „rio“, затова имената на много градове в Латинска

Америка, намиращи се в близост с река, започват с „Рио“. Най-големият от тези градове – Рио де Жанейро, обаче получил името погрешка. Португалски мореплаватели се оказали на това място на 1 януари 1502 г. и приемайки залива за устие на река, го назовали Rio de Janeiro – „януарска река“. По-късно река не открили, но името било използвано както за залива, така и за основания там град.

Две магистърски програми целят изграждането не просто на квалифицирани кадри, а на лидери, подготвени да стартират собствен бизнес

„Управление на иновациите в биоиндустриите“ е магистърска програма в сферата на иновациите, стартираща пилотно в Биологическия факултет на Пловдивския университет през новата академична 2015/2016 година. Тя е в редовна форма на обучение с продължителност 2 семестъра. Ръководител на тази специалност е проф. д-р Илия Илиев. Програмата е създадена в сътрудничество и въз основа на натрупания успешен опит с друга магистърска програма – „Управление на иновациите и изследователската дейност“.

Проф. Илиев обясни, че тази специалност е едно ново начало в Пловдивския университет, свързващо директно обучителните програми с науката и индустрията. Тя е интердисциплинарна и комбинира знания от сферата на управлението, иновациите и биоиндустрията. Учебната програма включва 50% икономически и социални дисциплини и 50% дисциплини в сферата на биотехнологиите.

Кандидатите трябва да притежават образователно-квалификационна степен „бакалавър“ в едно от професионалните направления: *Биологически науки, Педагогика на обучението по биология, Социология, Право, Администрация и управление, Икономика, Физически науки, Химически науки, Биотехнологии, Хранителни технологии, Аграрни науки и ветеринарна медицина, Медицина, Фармация или Здравни грижи.*

Основна цел на тази магистърска програма е студентите да придобият знания и умения, ориентирани към иновативните биоиндустрии, които насърчават тяхната индивидуална креативност. Ключов момент в стратегията на обучението е промотирането на интердисциплинарния подход при решаването на мащабни задачи и проблеми в многоликата свят на преплитачи се култури.

Магистърската програма изгражда в студентите умения да анализират иновационния процес като единство от научни и биоинженерни практики

Две мениджърски специалности в сферата на иновациите от образователно-квалификационна степен „магистър“ представиха преподаватели от Пловдивския университет. Програмите са предназначени да посрещнат потребностите от специалисти по иновации, възникващи при стремителното икономическо развитие на Пловдив и региона през последните години и фактическото му превръщане в индустриална столица на България.

„Пловдив се утвърди не само като европейска столица на културата, но и като притегателен икономически център и бих казал – „индустриално сърце на България“. Все по-осезаема е нуждата от висококвалифицирани кадри, притежаващи знания по всички аспекти на иновационния процес. Именно това стои в основата на създаването на тези две магистърски програми“, обясни доц. д-р Иван Чалъков – ръководител на едната от тях. Целта на специалностите е да осигурят добре подготвени специалисти за управление на иновациите в региона и страната, в която през последните години се наблюдава процес на реиндустриализация.

и процедури, икономически и правни норми, организационни правила и социални нагласи. Дават се знания както за основните биоиндустриални производства, така и за основните инструменти за управление на иновативното предприятие в областта на биоиндустриите – предприемачески и корпоративен мениджмънт, управление на проекти, трансфер на технологии.

Важен акцент в програмата са познанията за изискванията и нормативните разпоредби относно иновациите и приложната изследователска дейност в България и Европейския съюз. В нея са включени курсове на преподаватели от чужбина в областта на иновациите, предприемачеството и социалните изследвания на науката и технологиите. Предвиден е и специален модул, в който практикуващи специалисти по иновации и предприемачи преподават своя опит. Завършилиите тази специалност придобиват професионална квалификация „мениджър по иновации в биоиндустриите“.

Обновената магистърска програма **„Управление на иновациите и изследователската дейност“** вече девета година върви успешно. Тя е в редовна форма на обучение и с продължителност 3 семестъра. Разработена е с подкрепата на програмата „Стратегическо партньорство в областта на висшето образование“, институт „Отворено общество“ –

София, съвместно с Икономическия институт към Университета „Св. св. Кирил и Методий“ в Скопие, Република Македония, и Института по социология (днес Институт за изследване на обществата и знанието) при БАН. Досега от нея са излезли няколко десетки специалисти, много от които се реализират в сферата на частното предприемачество, финансовия сектор и в големи иновативни фирми в страната и чужбина.

За програмата могат да кандидатстват студенти с придобита образователно-квалификационна степен „бакалавър“ или „магистър“ от широк спектър дисциплини – социология, икономика и други социални и хуманитарни науки; естествени науки; инженерни специалности. Съгласно с договора за сътрудничество между Философско-историческия факултет и ИООЗ при БАН при наличие на достатъчно кандидати обучение може да се провежда и в базата на ИООЗ в София.

Предлаганата магистърска програма дава знания за икономическите и социално-правните аспекти на изследователския процес в съвременните естествени и технически науки като основа на модерната икономика. Тя е разработена в съответствие с най-новите постижения на социалните изследвания на науката и технологиите (STS) като утвърдена академична дисциплина, преподавана в десетки западни университети. Акцентираща се на органичната

връзка между предприемаческата активност и иновациите, която се проявява в специфични за всяка институционална среда форми.

В програмата са включени курсове на преподаватели от чужбина и гост-лектори в областта на иновациите, предприемачеството и социалните изследвания на науката и технологиите. Тя включва специален модул, в който практикуващи специалисти по иновации и предприемачи преподават своя опит. Програмата дава възможност на заинтересуваните студенти да участват в изследователски проекти по време на обучението си. Обучаващите се студенти ползват специализираните научни фондове и бази данни към Катедрата по приложна и институционална социология в ПУ, Икономическия институт към Скопския университет и ИИОЗ при БАН, както и към новоизградените Технологичен център с Офис за технологичен трансфер към ПУ.

Продължителността на обучението обхваща два лекционни семестъра и трети, предназначен за учебна практика и разработка на магистърска дисертация. Учебната практика се реализира в изследвания и иновации в организация по избор: МСП, корпорация, академични институции, технологичен парк. Реализира се съвместно с Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ). Завършилиите тази специалност придобиват професионална квалификация „мениджър на изследователската дейност и иновациите“ за работа в различни области на икономиката и публичната сфера.

Завършването в магистърската програма е от 1 до 25 октомври и от 1 до 25 февруари всяка година, като за приетите през месец октомври има отпуснати места по държавна поръчка. Ръководител на програмата е доц. д-р Иван Чалъков, а повече информация за нея е публикувана на адрес: www.innovation-research.org.

„Пловдивски университет“

IN MEMORIAM

Липсваш ми, приятелю!

Проф. д.б.н. Петър Попов (1939 – 2015)

На 15 май тази година почина проф. д.б.н. Петър Тодоров Попов. Един от първите преподаватели в специалността „Биология“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, с годините Попов изкачи всички стъпала на научната и педагогическата йерархия – от асистент до професор и от доктор до доктор на биологическите науки. И не само това. Той е основател на генетиката като учебна дисциплина и пръв професор по генетика в нашия университет, написа учебници за студенти и ученици, четеше лекции не само в Пловдив, а и в Шумен, Кърджали и Смолян, ръководеше дипломанти (някои от тях също станаха научни работници и преподаватели), беше ръководител на катедра и заместник-декан на Биологическия факултет. С две думи: проф. П. Попов беше и остава трайно вписан в половинвековната история на Пловдивския университет, един от неговите първостроители и най-достойни преподаватели.

Петър Попов беше и мой близък приятел. Случайност ли бе, или съдба, не знам, но през изминалите пет десетилетия нашите пътища и в науката, и в живота вървяха все заедно: по едно и също време постъпихме на работа в Пловдивския университет, тогава Висш педагогически институт (беше толкова отдавна, през пролетта на далечната 1964 г.), почти по едно и също време защитихме дисертации и се хабилитирахме, в една и съща година се оженихме, с разлика от по няколко месеца се родиха децата и внуците ни...

Двамата с Попов сме завършили биология в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, но като студенти не се познавахме, бяхме в различни курсове (той е година преди мен) и след 3-ти курс специализирахме в различни научни профили: той – хидробиология, аз – ботаника. Запознахме се и се сприятелихме като асистенти в Пловдив. Народът казва, че за да опознаеш някого и да станете приятели, трябва да изядете една торба сол. Но като всяко правило и тук има изключения. И ние бяхме едно от тези изключения. Нужни ни бяха само няколко месеца, за да почувстваме, че между нас има духовно родство, че сме от една и съща кръвна група, метафорично казано. И двамата обичахме музиката, обичахме „Левски“, хубавите вицове и остроумия, и двамата изповядвахме едни и същи житейски и творчески ценности и се отнасяхме с насмешка и презрение към партийните фанатици и натегачи. Приятно ни беше след работа да бъдем заедно, да отидем на мач или вечер да седнем в прочутата преди години пловдивска кръчма „Тихият кът“ и да си поръчаме специалитета на заведението: принцеси и бутилка червено вино, да поиграем у тях на карти (живеехме съвсем наблизо, но неговата квартира беше по-голяма и по-удобна) или да послушаме музика в компанията на симпатични студентки... Да ни простят Петя и Линчето това наше прегрешение, но тогава те не ни бяха още съпруги, пък и всичко беше съвсем невинно и не

отиваше по-далеч от танците и изпращането – тогава студентките бяха къде-къде по-скромни, а и ние го давахме тежко: асистенти, хора с висок морал! (Понякога подличко ми се натрапваше нездравият въпрос дали пък студентките не ни вземаха за балъци, споделих терзанията си с Петьо и той ми призна, че и него го спохождат подобни греховни мисли...). Е, след година-две Петьо се ожени за своя студентка, но това е друга тема – любов! После станахме семейни приятели. У нас, у тях, музика, екскурзии, бараките в Ахтопол, разговори по телефона. Хубави времена, млади времена!

Петьо беше добър човек, с мек и благ характер, отстъпчив, остроумен и с хубаво чувство за хумор, с него лесно се общуваше, не таеше злоба в душата си, прощаваше, не изпадаше в паника в трудни ситуации, напротив, обръщаше го на

майтап или разведряваше обстановката с някоя баш на място казана приказка. Не се оплакваше и не изпадаше в униние дори през последните години, когато болестите го връхлитаха една след друга. Неговото спокойствие, уравновесеност и философско приемане на живота влияеше положително и на мен, по-емоционалния и по-експанзивния, вдъхваше ми кураж и увереност. „Готин, ти си герой! – казах му след последната операция. – Добре, че те има, за да даваш кураж и на нас, сачмалъка (това за „сачмалъка“ е по Радичков), ако, не дай Боже, легнем и ние под ножа“. „Абе то лягането е лесно, ставането е по-сложно, да не ти казвам, че и въобще може да не станеш“ – смееше се той.

В трудни или радостни моменти му звънях по телефона: „Как си, готин?“ – питах го. „Добре съм, готин!“ – отвърщаше ми. Това „готин“ беше нещо като парола между нас и има своята история в далечната ни младост. Бяхме на мач между „Левски“ и „Ботев“, стадионът препълнен, на пейките и по стъпалата човек до човек, не можеш да мръднеш, но един зрител упорито се опитваше да стигне до свой приятел, буташе се, настъпваше хората, те го ругаеха и му налитаха и когато в един момент можеше да се стигне и до бой, веселяк от горните редици се провикна: „Ало, готин, къде си тръгнал в калабалъка?“. Избухна смях, обстановката се разведри, на нас лафът особено ни хареса и оттогава тръгна: „Ало, готин“, „Здрасти, готин“.

Много ми се иска, Петьо, и сега, както доскоро, да си у вас, да ти звънна и да те попитам: „Готин, кога ще дойдете у нас да послушаме музика?“. Впрочем нали точно това те попитах дващестина дни преди да починаш? „Ще го направим в най-скоро време“ – отвърна ми. Последният ни кратък разговор! Не дойдохте, дойде ужасната вест за смъртта ти. Вместо у вас или у нас, сега ти си там горе, в един по-добър и по-справедлив свят, надявам се. Дано ме слушаш и чуеш искрените ми думи: „Липсваш ми, приятелю, обичам те! Бог да те прости!“.

Проф. д-р Стефан СТАНЕВ

За новите и старите трудности в съвременния български книжовен език

Когато говорим за законотворчество или кодификация, работата върху закона не свършва с неговото създаване, а с неговото прилагане. Ето защо само по себе си третото нормативно издание на Института за български език към БАН не решава проблемите на правописа и пунктуацията, а задава кодификационната рамка, в която се движи съвременният български книжовен език. Оттук нататък ролята на специалистите е да работят за прилагането на утвърдените норми в езиковата практика. Именно такава е и целта на изданието „Новото в новия български правописен речник“ с автор гл. ас. д-р Теофана Гайдарова, преподавател по съвременен български език в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и дългогодишен вещ изследовател на книжовната норма.

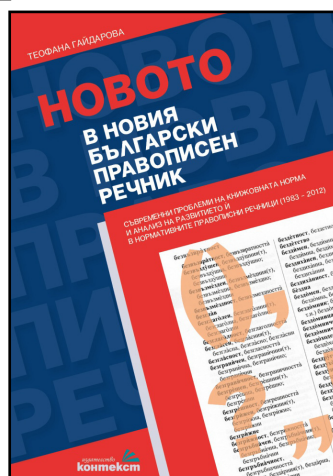
„Новото в новия правописен речник“ не е книга за тесни специалисти. Макар за първи път у нас да се предприема съпоставително изследване на трите нормативни правописни речника на съвременния български език (от 1983 г. до 2012 г.), книжовната норма в разнообразните ѝ аспекти е разглеждана критично и описана достъпно за широката публика. Д-р

Д-р Теофана Гайдарова

Теофана Гайдарова анализира приемствеността и промените в кодификацията, като не спестява на читателя противоречията, които се пораждат както между отделните правописни речници, така и между теоретичните постановки в тях и словника им.

Основният акцент, разбира се, е поставен върху „Официален правописен речник на българския език“ от 2012 година. Новостите в него са открити внимателно и с аналитична вещина, като за улеснение на читателя често са илюстрирани в съпоставителни таблици. Характерно за подхода на д-р Теофана Гайдарова е желание-

то нормите да бъдат видени през живата книжовна практика и през трудностите, които я съпътстват. Като пример можем да посочим правописа на гласните звукове. Езикова практика поражда неизбежно колебания при употребата на гласните А/ъ, Е/и, О/у, при редуването на твърди и меки, на звучни и беззвучни съгласни, при двойните съгласни звукове, при вмятането, изпадането и метатезата (премятането) на съгласните. Самостоятелен раздел в книгата е посветен на правилата с граматичен характер – членуването на имената, правилата за бройната форма, употребата на местоименните

форми, съгласуването на подлога и сказуемостта, окончателността за 1 л. мн.ч. сег.вр. на глаголите от първо и второ спрежение, звательните форми. Съществено внимание е обърнато на един от най-трудните и най-спорни въпроси на съвременния правопис – слятото, полуслятото и разделното писане. В частта за пунктуацията са открити новостите и същевременно достъпно са разглеждани всички въпроси за употребата на пунктуационните знаци.

В случаите, при които академичните правописни речници не дават еднозначен отговор или отговорите пораждаат противоречия, д-р Гайдарова търси и предлага решения, основани на задълбочен анализ на развитието на книжовната норма и на живата езикова практика.

Изданието „Новото в новия български правописен речник“ е великолепен ориентир и чудесен справочник за широката публика в многобройните аспекти на съвременната книжовна норма. Изданието е предназначено за преподаватели в средните и висшите училища, за студенти и ученици, както и за всеки, който се вълнува от проблемите на българския правопис и пунктуация.

„Пловдивски университет“

СИАК „Проф. Велизар Велков“ – традиция и постоянство

„В средата на месец декември бе учреден Студентски историко-археологически клуб към катедра „История“ на ПУ „Паисий Хилендарски“. С тези простички думи започва статията във в. „Пловдивски университет“, чрез която на академичната общност се съобщава за учредяването на една нова организация с идеална цел. Днес, 19 години по-късно, виждаме от каква изключителна важност е било това явление, превърнало се по-сетне в истинска и скъпа нам традиция – неотменима част от кипежа на историческото образование в нашия град.

Подобно на сродните си организации от университетите

те в Оксфорд, Кьолн, Цюрих, Виена, Студентският историко-археологически клуб „Проф. Велизар Велков“ обединява всички студенти, които имат интерес в областта на историята. Нещо повече, СИАК „Велизар Велков“ е получил своето международно признание и е асоцииран член на ISHA (International Students History Association). Членството в клуба предоставя редица възможности за професионалното развитие на неговите членове. Периодичните научни експедиции, участието в археологически разкопки дават поле за практическо прилагане на теоретичните знания и в голяма степен

се допълва с редовното обучение в университета. Но може би най-полезен в израстването на членовете на клуба е контактът, който се осъществява между колеги от различни специалности и университети, преподаватели и учени в областта.

Непрестанно обогатяващата се библиотека на СИАК, съставена основно от редки и ценни книги, пък е съкровищница, до която всеки може да се докосне.

Още едно потвърждение за активната дейност на СИАК „Проф. Велизар Велков“ са ежегодните научни четения, които тази година ще се проведат за единадесети път под надслов

„Европейско културно-историческо наследство“ на 17 и 18 октомври 2015 година в Университетската библиотека. В конференцията могат да вземат участие студенти и докторанти, а докладите от нея ще бъдат издадени в сборник.

Всички последователи на Клио – музата на историята, са добре дошли на сбирките на клуба, които по традиция се провеждат всяка сряда от 18:00 часа, обикновено в 4-та аудитория в Ректората.

Ела и ти, стани член на Студентския историко-археологически клуб!

Кристиан ЛЪКОВ,
председател на СИАК

10 години международен научен семинар „Философия и демокрация“ в Дубровник

Доц. д-р Олга СИМОВА

В началото на месец септември 2015 г. в Дубровник се проведе ежегодната, десета поред конференция в рамките на международния научен семинар „Философия и демокрация“. Домакин на семинара от 2005 г. до днес е Интеруниверситетският център в Дубровник с изключение на една от сбирките (2008 г.), състояла се на остров Црес. Центърът е независима институция за научни изследвания, изградена като консорциум от около 170 университета от цял свят, с цел организиране на научни събития (семинари, конференции, проекти) в множество области на научното познание.

Инициативата за семинара „Философия и демокрация“ принадлежи на проф. Паво Баришич от Университета в Сплит и на проф. Хенинг Отман от Университета „Лудвиг Максимилиан“ в Мюнхен, които са негови ръководители от създаването му досега. Изключителният интерес, оставащ постоянен през годините, към това научно събитие е продиктуван както от трайната значимост на разискваните теми, така и от техните актуални интерпретации с оглед на съвременните обществени и политически реалности. Обект на разглеждане са били следните теми:

- Философия и демокрация (Дубровник, 2005)
- Свобода и справедливост (Дубровник, 2006)
- Демократично правово управление и човешки права (Дубровник, 2007)
- Философия и глобализация (Црес, 2008)
- Демокрация и политическо образование (Дубровник, 2009)
- Републиканизъм и либе-

рализъм (Дубровник, 2010)

- Европа и демокрацията (Дубровник, 2012)
- Делиберативна демокрация (Дубровник, 2013)
- Демокрация и публичност (Дубровник, 2014)
- Космополитна демокрация (Дубровник, 2015)

От началото през 2005 г. до 2015 г. участие в конференциите са взели общо 47 учени от 3 континента и 16 страни (почти всички страни от Югоизточна Европа, Германия, Великобритания, САЩ, Франция, Испания, Швейцария, Полша, Южна Корея, Турция и др.). България също е представена на това международно научно събитие от проф. Христо Тодоров (НБУ) с 8 участия и доц. Олга Симова (ПУ „Паисий Хилендарски“) с 6 участия.

Ежегодните конференции се провеждат обикновено в рамките на 5 дни, като всеки ден се представят и обсъждат по 4 доклада (2 в сутрешно заседание и 2 в следобедно). Това дава възможност за по-задълбочено представяне на застъпваните в докладите тези,

както и за обстойни дискусии по тях без прекомерен натиск на времето, както често се случва при много други научни прояви, включително и международни. Подобен подход е възможен, защото организаторите залагат не на количеството на участниците, а на качеството на докладите и обсъжданията.

С ежегодната организация на семинара се занимава Хърватското философско общество. Осъществяването на десетте конференции през годините е подпомагано финансово от хърватското Министерство на науката, образованието и спорта, Службата за академичен обмен на Германия (DAAD) и фондацията „Александър фон Хумболт“, както и от множество университети, сред които е и Пловдивският университет чрез подпомагането на доц. О. Симова за някои от нейните участия в семинара. Голяма част от изнесените доклади

са публикувани в специални издания на хърватското научно списание *Synthesis Philosophica*, а докладите от последните три години се публикуват в отделни сборници от издателство *Nomos* в Баден-Баден (Германия).

Организирането на научно събитие с такъв мащаб в продължение на 10 години допринася за постепенното превръщане на Хърватия във важен център на философско-политическите изследвания в Югоизточна Европа. За този успех, който безспорно изисква много усилия и постоянство, хърватските учени и научни институции заслужават най-искрени поздравления. Те показват, че не големината на населението или БВП са решаващи, за да стои една страна на световната карта на научните изследвания, а волята, упоритостта и готовността за полагане на съвместни целенасочени усилия.

Социолози проведоха лятната си практика в Роженската обсерватория

Броени дни преди сензационната новина за откриването на планетата близък на Земята – Кеплер 452b, от Националната астрономическа обсерватория – Рожен, се завърнаха студентите от специалността „Социология на правото, икономиката и иновациите“. Традиционната лятна практика „Наука, технологии, иновации“, залегнала в учебния план на третокурсниците, се проведе за петнадесети пореден път, като тази година тя се състоя на територията на Националната

астрономическа обсерватория на връх Рожен и в района на язовир Доспат.

По повод на юбилея стажът на тема: „Антропология на науката и големите технически системи“, бе организиран под формата на международно лятно училище с участието на руски студенти по антропология и история от Томския държавен университет, Русия, и бе подкрепен от Европейската асоциация за изследване на науката и технологиите. Общо в практиката участваха 25 студенти, ръководени от доц.

Иван Чалъков и гл. ас. Тихомир Митев от Философско-историческия факултет на ПУ, и от доц. Ирина Поправко от ТДУ.

Основната цел на практиката бе студентите да наблюдават организацията на работата и начина на живот на учените и инженерите, които обслужват сложните технически устройства и научната инфраструктура на Роженската обсерватория. Задачата е била да се изследва светът на науката „в действие“, или как в реално време със страст и любов, по думите на студенти-

те, учените на Рожен разгадват тайните на Вселената.

Участниците в практиката трябваше да разработят курсови проекти, които ще бъдат представени на традиционната студентска научна сесия „Наука, технологии, иновации“ през ноември тази година. С подкрепата на Европейската асоциация за изследване на науката и технологиите (EASST) ще бъде издаден и сборник на английски език с най-добрите студентски разработки.

„Пловдивски университет“

Балканското лятно училище по религии за трети път събра участници от четири континента

Гл. ас. д-р Борислава ПЕТКОВА

През юли – август 2015 г. Пловдивският университет стана домакин на третото издание на Балканското лятно училище по религии и обществен живот (Balkan Summer School on Religion and Public Life). Участниците, лекторите и част от организаторите пристигнаха от четири континента и в продължение на две седмици всички живяхме и работихме заедно, споделяхме мисли и чувства, дистанцирахме се и се събирахме, преодолявахме граници и сменяхме статуси, влизяхме и излизяхме от различни социални роли, преодолявахме стереотипи и създавахме нови дефиниции за заобикаляция ни свят.

ПЛОВДИВ

Градът на седемте хълма, един от най-старите в Европа, бавно, но сигурно се превръща в притегателен център за туристите от всички краища на света. Историческите, археологическите и културните пластове, етническото разнообразие, религиозната пъстрота, очарованието на Старинния Пловдив, модерната визия на града, артдухът на „Капана“, балканската кухня и българският фолклор са едва част от пъстрата мозайка на хилядолетния ни град. Пловдив отдавна е доказал гостоприемството си и към българи, и към чужденци. Това се случи и през лятото на 2015 г., когато участниците в BSSRPL се вляха в града, опознаха го и заживяха по неговите правила. Появата на пъстрото множество хора по нажежените плочи на Главната или по прохладните калдъръмени улици на Стария град бе особено колоритна за гражданите и гостите на Пловдив. А той разкри своите романтични и тайнствени очарования, поднесе множество изненади на своите нови гости, повдигайки завесата не само на богатото културно-историческо наследство, останало от траки, византийци, римляни, османци, но отвори вратите на своите места за религиозно поклонение. Източноправославен, римокатолически и протестантски храм, арменска апостолическа църква, католическа църква от източен обред (т.нар. униатска църква), синагога, джамия и месджит бяха посетени от участниците в лятното училище, като всеки от тях отдаде дължимото уважение на изповядващите съответната религия.

Участници в лятното училище по религии

ОРГАНИЗАТОРИТЕ

Катедра „Етнология“ към Философско-историческия факултет за пореден път доказа лидерските си качества при организирането на международни форуми от подобен мащаб. Директорът на лятното училище – доц. д.н.к. Мария Шнигер – и нейният екип (гл. ас. д-р Борислава Петкова, Десислава Димитрова, докторант Гергана Цонева) поеха изцяло както интелектуалното производствено, така и логистичната организация на международната школа. Тук е мястото да благодарим на ректорското ръководство на Университета в лицето на проф. д-р Запрян Козлуджов, проф. д-р Невена Милева и н.с. Румен Киров за оказаната подкрепа. Специална благодарност дължим и на гл. ас. Милена Кацарска от катедра „Английска филология“ към Филологическия факултет за нейната всеотдайна и пламенна работа.

Редом с доц. Шнигер екипът на лятното училище е оглавяван и от проф. Адам Селигман от Университета в Бостън, САЩ.

Той е основател и на CEDAR (Communities Engaging with Difference and Religion (вж. <http://www.cedarnetwork.org/>), с която BSSRPL традиционно си сътрудничи. Другият американски колега е Дейвид Монтьери, програмен директор на CEDAR и лектор в Бостънския университет.

църква и др.

За участие в BSSRPL може да кандидатства всеки с интереси в областта на етническите и религиозните процеси. Бихме искали да насърчим заинтересованите и се надяваме през 2017 г. участниците от България да са много повече.

ЛЕКТОРИТЕ

През 2015 г. лекторите в лятното училище бяха утвърдени специалисти от различни университети и научни институции в България, Великобритания, Македония, Полша, САЩ и Турция, лидери на религиозни формации, обединени от темата за конверсията – етническа, религиозна, културна, полова – и границите, които тя изгражда и/или разрушава.

ПРОГРАМАТА

Третото издание на BSSRPL се фокусира върху конверсията (смяната на религиозната идентичност) и мястото ѝ като социален и културологичен феномен в съвременните общества. Тази тема е особено актуална за България, където спомените за т.нар. Възродителен процес и тънката червена нишка на променените имена на българските турци и българите мюсюлмани продължават да отзвучават в нашето общество. Опитът за промяна (= подмяна) на религиозната идентичност както на българите, така и на турците и българите мюсюлмани е все още твърде невралгично място на паметта, болезнена и спорна тема за българската история. Участниците се потопиха в „балканския пример“ за насилствената религиозна конверсия чрез лекции, презентации и с филмите „Време разделно“ (реж. Людмил Стайков) и „Помашки портрети“ (реж. Асен Баликси). Кинематографичните ленти предизвикаха изключително задълбочени и емоционални дискусии. Класическият аудиторен подход обаче бе едва началото, прелюдията към това, което предстоеше – срещата с хора, преживели

УЧАСТНИЦИТЕ

В лятното училище се включиха двадесет души от 12 държави (България, Гърция, Зимбабве, Иран, Италия, Китай, Мианмар, Молдова, САЩ, Турция, Уганда, Франция), на възраст от 25 до 65 г., с различни професии: академични изследователи, социален антрополог, докторанти, учители, координатор проекти, PR специалист, писател, преводач в национална телевизия, двама католически свещеници, ръководител на администрацията към Българската православна

За Студентския съвет на ПУ лятото премина с много събития и емоции

Лятото е време за почивка. Да, ама не и за Студентския съвет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Председателят Светослав Енчев и останалите му колеги нямаха време да скучаят. С напредването на летните месеци се подготвяше приемът на новите първокурсници, чийто брой тази година е над 3500. В двете сгради на университета (Ректорат и Нова сграда) членовете на Студентския съвет бяха обособили зали, в които помагаша на всеки приет студент или неговите родители да попълнят необходимия комплект от документи за записване във висшето училище.

Тук трябва да се спомене и за чуждестранните студенти по програмата „Еразъм“, които по вече изградена традиция са обгрижвани и от Студентския съвет в лицето на комисията „Връзки с обществеността и международна дейност“ с т.нар. „buddy system“.

„Това лято изпратиха „Еразъм“-студентите от Чехия, Полша, Azerbaidzhan и Турция. Сега очакваме новите с много изненади и приятни емоции за тях. Подготвили сме специални студентски съветници на английски, български и турски, които да помагат на чуждестранните студенти, както и ежегодното „welcome party“, за което има изготвена презентация, показваща както успехите на Университета, така и красотите на град Пловдив“, каза координаторът на комисията Таня Найденова.

По същото време в Комисията по спорт се осъществяваше подготовката за участие

в 13-ото издание на Националните летни студентски игри „Летен университет“, които се организират от Националното представителство на студентските съвети в Република България. Тази година се включиха 27 висши училища. Делегацията на Пловдивския университет наброяваше 46 души и за поредна година получи приз за най-масово участие. Очакваното добро представяне

- плуване (мъже) – 1-во място;
- дърпане на въже – 2-ро място;
- плажна щафета – 2-ро и 3-то място.

Всеки един от състезателите получи и медал, а като делегация Пловдивският университет спечели 6 от 10-те купи на Летните игри.

Заредени с положителни емоции и придобили слънчев тен, студентите отново

Делегацията на Пловдивския университет заедно със спечелените купи

нямаха много време за почивка.

Новата учебна година вече чукаше на вратата, а членовете на комисия „PR, културни и социални дейности“ се подготвяха трескаво за събитие, което изцяло е насочено към първокурсниците – *Welcome week*. За тях бяха подготвени студентски съветници, папки и химикалки, както и други изненади. „Програмата на *Welcome week* както всяка година цели по-бързата адаптация на новите студенти в Университета. Но също така ние знаем, че всеки студент се нуждае и от забавления, затова са предвидени и традиционните партита за

на състезателите ни по баскетбол, волейбол, футбол, крос, плажен тенис, плажна щафета, весела щафета, дърпане на въже, плуване се потвърди напълно. Ето и класирането на спортистите от ПУ „Паисий Хилендарски“:

- футбол – 1-во и 3-то място;
- баскетбол (мъже) – 2-ро място;
- баскетбол (жени) – 3-то място;
- волейбол (жени) – 2-ро място;
- крос (жени) – 1-во и 2-ро място;
- крос (мъже) – 2-ро място;

първокурсници“, каза координаторът на комисията Станислав Минев.

През новата академична година се очертават и различните конференции, провеждани се в рамките на Университета, организацията на които ще е приоритет на комисията „Учебна, проектна и научно-изследователска дейност“. Координаторът на комисията Данаил Христов заяви, че за настоящия месец комисията планира фото-и конкурс за есе.

„Пловдивски университет“

➤ От стр. 16

Възродителния процес, хората, чиято етническа и религиозна принадлежност е променяна няколко пъти, хора, изгубили се в идентичностите си.

ТЕРЕНЪТ

Програмата на лятното училище традиционно включва т.нар. теренно етноложко проучване, т.е. осъществяване на разговори с хора *in situ*. В продължение на четири дни лятната школа се пренесе в с. Загражден, обл. Смолян. От векове тук съжителстват българи мюсюлмани и българи християни, алевити и юруци, а в последните години се забелязва и активното присъствие и проповядване на протестант-

Балканското лятно училище...

БЪДЕЩЕТО

ски мисионери. Етническото и религиозното разнообразие, местната култура и традиции са изключително благоприятна среда за провеждане на теренното проучване. Разбира се, специалистите етнолози и антрополози са наясно, че сериозно и задълбочено изследване в рамките на четири дни е невъзможно, още повече че езиковата бариера оказва своето влияние. Въпреки краткия период участниците успяха да осъзнаят и да видят „на живо“ всичко онова, за което бяха слушали в аудиториите на университета. И най-важното, през темата за конверсията вникнаха във феномена, наречен балкански религиозен синкретизъм.

Амбицията на организаторите е да продължим да работим по посока на изграждането на модели за живеене заедно. На всеки две години, надяваме се – с активната помощ и на Пловдивския университет, катедра „Етнология“ ще организира поредната лятна школа, в която среща ще си дават представители на различни етноси, религии и култури. Ако всеки от нас се научи не да съжителства, а да живее с другия, различията, ще стане възможно преодоляването на границите вътре в нас. Смятаме, че малките стъпки водят до големи резултати. Заливащата ни в

последните месеци бежанска вълна е поредният тест за Европа не само в икономическо отношение, но и е мерило за нейната готовност за интеркултурен диалог. Срещата на „своя“ и „другия“ изисква не само и единствено социализация на чуждия (това отправя към социално-икономическия статус на човека), а висока степен на емпатия и промяна във вътрешния свят на отделния индивид. Фината настройка на религиозния и културния барометър е онова, което ще зададе модела на живеенето заедно чрез приемането на другия.

Повече за Балканското лятно училище по религии и обществен живот можете да видите тук: <http://logos.uni-plovdiv.net/en/web/logos.etn.bssrpl>

Проф. д.ф.н. Стефана Димитрова на 80 години

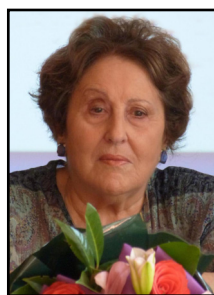
През 2015 г. българската лингвистика отбелязва значимо събитие – 80-годишния юбилей на проф. д.ф.н. Стефана Димитрова. Проф. Ст. Димитрова, която отдавна е зела полагащото ѝ се място в палитрата от идеи на световната лингвистика, е добре позната на специалистите по общо и руско езикознание у нас и в чужбина. А научните мащаби на проф. Димитрова задължават такава годишнина да бъде отбелязана подобаващо.

В чест на юбилея на 5 и 6 септември 2015 г. в Института за български език при БАН се провежда международната научна конференция „Актуални проблеми на съвременната лингвистика“, организирана от Секцията по общо и съпоставително езикознание. При тържественото откриване на форума в Големия салон на Института с приветствия към проф. Димитрова се обърнаха гости от водещите научни и културни институции в страната – Българската академия на науките, Софийския, Пловдивския, Великотърновския, Шуменския и Лесотехническият университет, Националният

дворец на културата и много други. Председателят на БАН – акад. Стефан Воденичаров – поздрави юбилея и връчи на проф. Ст. Димитрова почетния знак „За заслуги към Българската академия на науките“, а проф. д-р Светла Коева, директор на Института за български език, я отличи с почетен знак – плакет за заслуги към Института.

В работната част на форума изследователи от български и чуждестранни научни центрове представиха наблюдения по лингвистични проблеми от най-широк спектър. Фактът не е случаен, като се има предвид, че търсенията на проф. Ст. Димитрова не се ограничават единствено до теоретичната граматика, а се разпростират далеч отвъд нея. И ако в благодарственото си слово при откриването проф. Димитрова каза, че в живота и науката тя е получила много повече, отколкото е могла да даде, на нас ни остава единствено да ѝ пожелаем да бъде здрава, за да ни дава и преподава толкова, колкото може! А то за нас е наистина много.

Докт. Енчо ТИЛЕВ

ВИЗИТКА

Проф. д.ф.н. Стефана Петрова Димитрова е родена в Сливен в семейството на писателя Петър Димитров-Рудар и преводачката Божана Михайлова Димитрова. Завършва Филологическия факултет на Московския държавен университет „М. В. Ломоносов“ с отлична диплома и препоръка за аспирантура. През 1967 г. в Московския университет под ръководството на проф. В. А. Звегинцев защитава кандидатска дисертация на тема „Аспекти в хипотезата на Сапир и Уорф“, а през 1980 г. в София – докторска дисертация на тема „Пресупозициите на дискурса“. От 1971 г. е доцент по съвременен руски език, а от 1983 г. е професор по славянско и общо езикознание. От 1984 г. работи в Института за български език при БАН, където 10 години е ръководител на Секцията по общо и приложно езикознание. Работила е като гост-професор в Лодз (Полша) и Гьотинген (Германия). Чела е лекции в почти всички европейски страни и в САЩ. Избрана е за почетен доктор на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ през 1998 г. Член е на редакционните колегии на няколко български и международни научни издания. Проф. Димитрова е един от четиримата български членове на Европейското лингвистично дружество и единственият български член на Американското лингвистично дружество. Автор е на над 500 монографични изследвания, студии, статии, рецензии. Научните ѝ интереси са в областта на общото, съпоставителното и руското езикознание, лингвистиката на текста, лингвистичната типология и семантиката, детската лингвистика, психолингвистиката, лингвистичната прагматика. Владее руски, полски, английски, немски и френски език; ползва всички славянски езици, хинди, санскрит, латински, старогръцки.

Юбилейна изложба на проф. д-р Бисер Дамянов

На 6 октомври 2015 г. в галерия „Възраждане“ бе открита юбилейна изложба на художника Бисер Дамянов, а нейният надслов – „30 + 30“, отразява житейския връх, до който е достигнал авторът. Множество приятели и колеги уважиха твореца

Бисер Дамянов – като художник и като преподавател в Пловдивския университет.

Ето как го характеризира галеристката Красимира Алексиева: „Бисер Дамянов – висок и едър, самовглъбен и дистанциран, с очи, по детски открито

добро, но гледащи изпитателно. График, чиито рисунки са като солово изпети партии. Музиката приижда отвсякъде – от нощта, от пясъка, от въздуха, от пространства отворени и затворени. *Sostenuto, andante e sussurando, dolce e animato.*

Връзката между съществата се осъществява или разпада чрез тоновете на мелодии, напоени с копнеж и недоизказаност, с първичната имагинерност на звука, пронизващ пътя от едно сърце към друго.

Рисунките са изпълнени в една особено идеалистична театрална стилизация на образите. Лицата често са като маски, които закриват откровената им незащитеност. Маски, които пазят ролята на душевната тайна. Липсват показният драматизъм и трагичните кръсъци на лошото актьорство. Приглушеност, шепот на нежност, лебедови докосвания. Самотност която е като скъп дар от Бога. Самотност, не като наказание, не като отчаяние, а като състояние на нирвана. Самотност, изпълнена с любов не определено към някого, а любов изобщо. Любов, която идва, за да даде“.

На откриването беше представен и новият луксозен каталог на автора, а тези, които не можах да присъствам на откриването, могат да разгледат изложбата до 20.10.2015 г.

На многая лета!

И много вдъхновения!

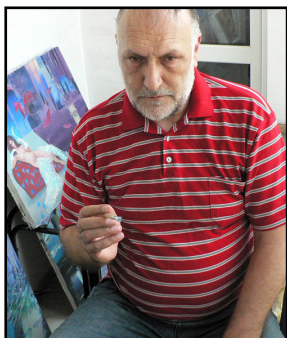
„Пловдивски университет“

ВИЗИТКА

Бисер Дамянов е роден на 20.08.1955 г. в Пловдив. През 1982 г. завършва Художествената академия в София, специалност „Графика“ при проф. Петър Чуклев. От 1982 до 1985 г. е преподавател в Средното художествено училище за сценични кадри в Пловдив. Негови творби притежават редица художествени галерии в страната и частни колекции в Англия, Канада, Франция, Австрия, Америка.

Член е на Дружеството на пловдивските художници от 1983 г., а на Съюза на българските художници – от 1984 година. От 2003 до 2005 г. е председател на пловдивското дружество. Има пет самостоятелни изложби и множество участия в национални и международни изложби и артфоруми.

Академичната му кариера започва през 1987 г., когато е избран за асистент по теория и методика на изобразителното изкуство. Защитава дисертация през 1998 г., през 2000 г. е избран за доцент, а през 2011 – за професор. От 2003 г. до настоящия момент е ръководител на катедра „Естетическо възпитание“ към Педаго-

гическият факултет на Пловдивския университет.

Автор е на близо 60 научни статии и студии, публикувани в списания и сборници; на множество рецензии и отзиви. Съавтор е на учебници и помагала по изобразително изкуство за V, VI, VII и VIII клас.

Автор е на книгите: „Изобразителното поле“ (1998); „Композицията“ (1998); „Методика на обучението по композиция“ (1999); „Пленерът в обучението

по изобразително изкуство“ (2003); „Материали и техники в изобразителната практика“ (2003); „Методи на обучението по изобразително изкуство“ (2004); „Как да разглеждаме произведенията на изкуството“ (2010); „Изобразителните задачи в обучението по изобразително изкуство“ (2010); „Изобразителното изкуство в училище. Система на обучение“ (2014); „Изобразителното изкуство в училище. Методика на обучение“ (2014); „Лекции по основи на графичния дизайн“ (2014); „Основи на изобразителното изкуство“ (2014).

Интердисциплинарният проект „Живописна България“ – най-успешният литературен портрет на България

Гл. ас. д-р Гергина КРЪСТЕВА

През месец септември студенти и докторанти по славистика от девет европейски университета бяха участници в международния интердисциплинарен проект „Живописна България“. Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“ се превърна в своеобразен център на проекта, защото негов автор и инициатор е проф. д.ф.н. Любка Липчева-Пранджева, преподавател по история на българската литература след Първата световна война във Филологическия факултет на ПУ, понастоящем лектор по български език и литература в Института по славистика на Виенския университет.

„Живописна България“ се проведе под егидата на вице-президента Маргарита Попова, която посрещна участниците на „Дондуков“ 2 след успешното приключване на пътуващата конференция, съпроводи проекта. Проектът заслужено спечели вниманието и подкрепата на ректорското ръководство и деканския екип на ФФ на ПУ, както и изключителното съдействие на всеки един от участващите университети, представители на общини и частния бизнес.

Младите и ентусиазираните хора, изучаващи български език и литература в универси-

тетите във Виена, Хайделберг, Страсбург, Варшава, Атина, Киев, Санкт Петербург, Пловдив и София осъществиха свое вълнуващо пътешествие, очертано от литературни маршрути, създадени от самите тях. От София през Пловдив, към Килифареvския манастир, Велико Търново, Добрич, Балчик и Калиакра участниците в пътуващата конференция събраха във фокуса на своето внимание живия интерес към класически и най-съвременни български литературни автори и творби с атрактивните възможности, които дава туристическият бизнес у нас. Главна цел на проек-

Проф. д.ф.н. Любка Липчева-Пранджева

та „Живописна България“ е да представи интригуващ образ на българската култура през модела на реално осъществения литературен маршрут, като в същото време спомогне за ефективна комуникация между постиженията на европейската славистика, българските университети, културните центрове в България по места и туристическата сфера. Интригуващите презентации на около 30 учас-

тници прозвучаха на различни места – в академичните зали на ПУ и БАН – София, в меката слънчева светлина под манастирската лоза на Килифареvския манастир, както и в огледалната зала „Нели Божкова“ в Добрич. Успехът на проекта дължи много и на българските лектори и преподаватели в европейските университети и ръководители на работните групи доц. д-р Елена Гетова (Страсбург), доц. д-р Мариета Гиргинова (Киев), д-р Силвия Шиедлецка (Варшава), доц. д-р Благовест Златанов (Хайделберг), доц. д-р Владимир Янев (Пловдив), д-р Генчо Банев (Атина), доц. д-р Николай Папучиев (София), както и на екип от преводачи.

„Искаме да създадем най-успешния литературен портрет на България“, написаха в своята група в социалната мрежа участниците в проекта, които вече работят върху втория етап от реализацията на „Живописна България“.

Стихотворения от Антония Тодорова

КРАСИВА СИ

Когато от устните ти
политат думи – ноти,
облечени в черно.

Напевно се усмихва залезът
с твоите трапчинки.
Красива си, когато
недоизричаш мисълта си.
Търсиш хвърчащи точности,
претърсваш вселени,
прашни спомени
и откраднати недели.
А думите се крият,
кацат на рамото ми
и гнездят в най-тъмните кътчета
от мислите ми.

Няма да ги откриеш.
Не ще доизречеш мисълта си,
докато не заесени в сърцето ми,
докато не пролееш последна капка кръв –
червено вино по роклята си
и не признаеш:
Не са ти нужни вече
хвърчащи точности – думи.
И без рими
любовта е любов
и в проза можем да си кажем
„Край!“
Изсъхна розата на двора.

* * *

Мислите започват
с „понякога“ или „когато“.
Понякога, когато не те изричам,
вдишвам

и четеш дъха ми.
Понякога, когато
не те залъгам с думи,
ме обичаш.

Понякога ме виждаш
в онази пролет,
накичена с майски сняг
и кихавици, и пръсти,
потопили се в цветчета,
пръсти обагрили лицето ти.

Когато заговоря,
се вслушваш в небивалата драма
на дърветата –
как свалят вечерните си рокли
и меланхолично разголват душа.
Понякога, когато търсиш дланта ми,
бързам да се съблека.
Сълзите ми са гняв.
Мразя да забравям душата си
на пътя.
Прибирам я понякога
и с нея пием чай,
докато думите замлъкнат.

Аз съм аз – с малка буква,
без възклицания и празнословия.

* * *

Тя може би е кукувица
Гостува в сънищата на рибар.
Не се улавя с мрежи.
Не я съблазняват морските дарове.
Чака го да заспи
и до зори му кука.
Понякога забравя да го навести,
понякога държи жена му будна,
прикаква я да се откъсне от постелята
и полита към рибаря.
После пак си тръгва.
Мъж никога не би запомнил
извивките, перата ѝ.
Но кой ли би? Присъниците
бързо ги забравят.
Помнят жалните ѝ стонове,
че пак ще полети сама.
Не иска никой да я следва.
Толкова е прокълнатата,
даже повече, отколкото изглежда.

Кукувица бди,
но чужда ѝ е обичта.
Влюбена в пустинята,
в дърветата и в рибаря
от вчерашния и от утрешния сън.

Антония Тодорова – специалност „Психология“, II курс, беше отличена с Наградата за поезия в литературния конкурс на в. „Пловдивски университет“.

Законите на всекидневието

Постулат на Хорнър

Опитът нараства право-порционално на излязлото от строя оборудване.

Аксиома на Кан и Орбен

Ако нищо друго не помага, прочети инструкцията!

Закон на Мескимен

Времето никога не стига, за да свършиш работата както трябва, но за да я претупаш, време ще се намери.

Закон на Хлайд

Решението на сложна задача поръчайте на някой мързелив сътрудник – той ще намери

най-лесния начин за нейното решаване.

Закон на Янг

Всички велики открития стават погрешка.

Първи закон за работа в лаборатория

Горещата колба изглежда по същия начин като студената.

Осмо правило на Фингейл

Работата в екип е много важна. Тя позволява да прехвърлиш вината на някой друг.

Следствие на Лерман

Винаги няма да ви стига или времето, или парите.

ЗАДАЧИ. ГЛАВОБЪЛЪСКАНИЦИ

1. Средната заплата на жените е с 20% по-ниска от тази на мъжете. С колко процента средната заплата на мъжете е по-висока от тази на жените?

а) 20%, б) 24%, в) 25%, г) 80%, д) 120%.

2. При проучване на общественото мнение половин процент (0,5%) от 55 милиона французи не са се включили. На колко души е равен този половин процент?

а) 1000, б) 27 500, в) 55 000, г) 110 000, д) 275 000.

Отговори на задачите от миналия брой

- 6). Трябва да променим цвета на 2 квадратчета.
- Минималният брой е 6 растения, а максималният брой е 16. Ако предварително знаем, че броят на цветчетата е 6, тогава броят на растенията е точно 10.
- г).

Подготвил: доц. д-р Георги КОСТАДИНОВ

Стихове от Георги Янков (Бай Гецан)

КОЙ

На пътя ти пари прибират,
че си направил лъв завои.
Не отговорите напират –
въпросът риторичен: „Кой?“.

Азутки гразнят се редовно,
достигат до юмручен бой.
Нас ни вълнува безусловно
въпросът риторичен: „Кой?“.

В Сената кашата е пълна –
гнес чужд си, утре – свой.
Като дебати ни погълна
въпросът риторичен: „Кой?“.

Бързо май се разширява
дупката в озоновия слой.
Не катастрофа ни сплотява –
въпросът риторичен: „Кой?“.

В живота караш го през къра –
коли, мадами, як запой.
Щастлив си, нямаш го кахъра –
въпроса риторичен: „Кой?“.

P. S.
Опиташ ли с въпроса: „Кой?“,
очаквай здрав и мощен бой!

РЕМИСИЯ

Чакаме бая години
към нас късметът да настане.
За известен наш отбор
Европата да пее в хор.

Миналото славно беше...
Много се за нас тръбеше.
Мачкахме под път, над път!
Сега победите са кът...

Казват: „Зле сме със парите,
не можем да платим добрите.
За нас са слабите, изглежда,
и няма капчица надежда!“.

Туй с парите забравете!
Скептицизма оставете!
По-рано, даже без финанси,
за нас се пишеха романси!

Но трябва да сменим подхода
и светогледа на народа!
Успеем ли във тази мисия,
ще дойде славната ремисия!

P. S.
С работа и агитация
ще я бъде наш'та нация!

ОФЕРТА ЗА СТУДЕНТСКИЯ ПРАЗНИК

8 декември 2015 г. в хотел „Ела“ – Университетска творческа база на Пловдивския университет – „Пампорово“

ЦЕНА – 77 лв.

Включва:

- 2 нощувки + 2 закуски;
- празнична вечеря;
- DJ;
- туристически данък;
- ДДС.

ЦЕНА – 97 лв.

Включва:

- 3 нощувки + 3 закуски;
- празнична вечеря;
- DJ;
- туристически данък;
- ДДС.

ПРАЗНИЧНО МЕНЮ

1. 50 г аперитив (водка, уиски, ракия) – по избор
2. Мин. вода – 1 бр.
3. Безалкохолно – 1 бр. по избор
4. ½ бут. вино (бяло/червено) по избор
5. Салата „Родопски букет“
6. Брускети със сирене „Филаделфия“ и маслинова паста
7. Дуо медальони с картофи с розмарин и сос от манатарка
8. Ядки – асорт
9. Торта – „Нукрема“
10. Хлебче със сусам

Нонстоп купон!!! Заведението предлага напитки (алкохолни и безалкохолни) и храна на ниски цени.
За повече информация: www.ela-pamporovo.com

УНИВЕРСИТЕТСКА ТВОРЧЕСКА БАЗА „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ“ ЕООД

к.к. „Пампорово“ 4870, обл. Смолян, хотел „Ела“
тел.: +359 309 58020,
мобилни тел.: 0887590570; 0886560565;
e-mail: utbpamporovo@abv.bg

